

**Beleids- en Begrotingstoelichting bij de
Begrotingsopmaak 2025**

**Energie en Klimaat
2024-2029**

Ingediend door

Melissa Depraetere

*Viceminister-president en Vlaams minister van Wonen, Energie en
Klimaat, Toerisme en Jeugd*

Inhoudstafel

Inhoudstafel.....	2
I. INLEIDING DOOR DE MINISTER.....	3
II. Samenvatting.....	4
III. BELEIDSVELD KLIMAAT.....	7
1. Inhoudelijk structurelement Klimaat.....	7
1.1. Strategische doelstellingen op niveau van ISE Klimaat.....	7
1.2. Operationele doelstellingen.....	8
SD 1: Uitbouwen van een duidelijk en ambitieus beleidskader voor de energie- en klimaattransitie.....	8
SD 2. Bijdragen aan de realisatie van de energie- en klimaatambities in alle sectoren.....	11
SD 3. Optimaliseren werking en beheer Vlaams Klimaatfonds.....	14
1.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar.....	15
IV. BELEIDSVELD I: ENERGIE.....	45
1. Inhoudelijk structurelement Energie.....	45
1.1. Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structurelement Energie.....	46
1.2. Operationele doelstellingen.....	47
SD 1: Evolutie naar een energiezuinig en klimaatneutraal gebouwenpark versnellen.....	47
SD2: De energie-efficiëntie van onze ondernemingen verhogen.....	51
SD 3: Zorgen voor een versnelde uitbouw van de duurzame energieproductie.....	52
SD 5: de prijsverhouding elektriciteit-fossiele brandstoffen corrigeren en de betaalbaarheid van energie bewaken.....	57
SD 6 We versterken het sociaal energie- en klimaatbeleid.....	59
SD 7: Zorgen voor een effectieve en daadkrachtige handhaving.....	60
1.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar.....	62
V. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD.....	86
2. Apparaatskredieten.....	86
3. Thema-overschrijdend.....	88
VI. LIJST MET AFKORTINGEN.....	89
BIJLAGE: OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN.....	92
ISE Klimaat.....	92
ISE Energie.....	94

I. INLEIDING DOOR DE MINISTER

Klimaatverandering is geen verre dreiging meer. Het is een realiteit die ons vandaag treft. Van overstromingen in West-Vlaanderen en Limburg tot de grondverzakkingen en scheurende huizen door langdurige droogtes in de zomer. De gevolgen zijn tastbaar en urgent. Ik wil het beleid versterken. Ik ga voor een ambitieus, sociaal rechtvaardig en doeltreffend klimaatbeleid. Dit beleid draait niet alleen om emissiereductie, maar ook om sociale rechtvaardigheid. Kortom, een beleid dat goed is voor de planeet en de portemonnee.

In mijn eerste werkingsjaar liggen vijf strategische prioriteiten aan de basis van onze aanpak. De eerste prioriteit is de opmaak van een nieuw Energiearmoedeplan, waarvan het Vlaams Sociaal Klimaatplan een belangrijk onderdeel van vormt. Ik heb daarbij bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen. We bouwen voort op initiatieven zoals de Mijn VerbouwPremie en -Lening en ondersteunen in het bijzonder kwetsbare huishoudens. Dit zorgt ervoor dat de energietransitie naast goed voor het klimaat, ook energiearmoede helpt tegengaan.

Mijn tweede prioriteit is renovatie. De Vlaamse huizen zijn bij de slechtst geïsoleerde woningen in Europa. En de renovatiegraad is te laag. Het aanpakken van woningen met energielabels E en F is prioritair. De Bewoners ervan, of het nu eigenaars of huurders zijn, treffen de duurste energierekeningen van ons allemaal. Deze woningen vormen de grootste uitdaging en krijgen prioriteit om de energie-efficiëntie op te krikken. Deze labels moeten er dus zo snel mogelijk uit.

De derde prioriteit is een collectieve aanpak, waarmee we afstappen van de focus op individuele verantwoordelijkheid. Individuele huishoudens kunnen niet de volledige last van de energietransitie dragen. Daarom zet ik in op collectieve programma's, ondersteund door groepsaankopen en prefinanciering voor wie dat het meest nodig heeft. Samen maken we renovaties betaalbaar en verlagen we de energiekosten voor huishoudens.

De vierde prioriteit is de actualisatie van het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP). Dit plan moet ons op weg zetten richting aan de Belgische -47% emissiereductiedoelstelling tegen 2030. Indien nodig versterken we onze aanpak en nemen we aanvullende maatregelen.

Tot slot is een eerlijke verdeling van de inspanningen en middelen binnen België essentieel. Ik pleit voor een snelle en rechtvaardige verdeling van de lasten en middelen voor de klimaat- en energiedoelstellingen van 2030. De federale overheid moet ondersteunende maatregelen nemen om de gewestelijke plannen te versterken. Ons doel is om binnen drie maanden na de federale regeringsvorming een akkoord te bereiken waarin Vlaanderen een fair aandeel van de inspanningen levert en van de inkomsten krijgt.

Met deze werven wil ik een nieuwe standaard zetten voor een ambitieus en sociaal-rechtvaardig klimaatbeleid, waarmee Vlaanderen voorbereid wordt op een toekomst van duurzaamheid en solidariteit. Samen maken we de transitie haalbaar en zorgen we ervoor dat niemand achterblijft.

II. Samenvatting

Deze beleids- en begrotingstoelichting (BBT) heeft betrekking op alle activiteiten en begrotingskredieten van het beleidsdomein Omgeving binnen de bevoegdheden van de beleidsvelden Energie en Klimaat. Voor elk inhoudelijk structurelement (ISE) concretiseer ik de strategische en operationele doelstellingen van de beleidsnota in een planning voor 2025. Hierbij volg ik de structuur van de beleidsnota, met inbegrip van de daarin opgenomen strategische en operationele doelstellingen. Deze BBT omvat geen rapportering over wat reeds werd gerealiseerd. De rapportering over de verwezenlijkingen zal worden opgenomen in de BBT bij de begrotingsuitvoering.

De ESR-ontvangsten van het Vlaams Klimaatfonds (QE0-9QHETIB-OW), dat wordt gespijsd met middelen uit de Belgische veiling van emissierechten, stijgen met 42 miljoen euro naar 298 miljoen euro. Die stijging is een gevolg van een hoger veilingvolume ten opzichte van 2024 (3.167.355 voor ESR-jaar 2024 vs 4.249.133 voor ESR-jaar 2025) en wordt gemilderd door een lagere CO₂-prijs (70,12 €/ton).

De voorziene uitgaven aan **klimaatmiddelen** zijn naast een verderzetting van engagementen van de vorige Vlaamse Regering (ICL, PAS, Bouwshiftfonds) een bijdrage van 20,0 miljoen VAK/VEK voor de bijdrage in de werkingskosten van de energiehuizen voor de energielening en het renteloos renovatiekrediet (QE0-1QHB2IK-IS)

De ESR-aanrekenbare ontvangsten van het **Energiefonds** (QE0-9QEBTKE-OW) worden geraamd op 165,0 miljoen euro. Dit is een toename met 0,8 miljoen euro in vergelijking met BA 2024. Die ontvangsten worden nog aangevuld met eerder vermelde 20,0 miljoen euro klimaatmiddelen en de algemene begrotingsmiddelen ter financiering van het tekort in het energiefonds, 111,9 miljoen euro (QE0-9QEBTKE-OI).

De belangrijkste uitgavenramingen binnen het **Energiefonds** zijn:

- 45,8 miljoen euro ter beperking van de energiefactuur van de gezinnen (compensatie netbeheerders in het kader van de Mijn VerbouwPremie en de premies van Fluvius voor EPC-label, sturing elektrische warmte, sociale energie-efficiëntieprojecten, dakisolatie voor doe-het-zelvers) en bedrijven (compensatie netbeheerders voor premie na audit) (voornamelijk QE0-1QEB4KG-WT, deels QE0-1QEB4KE-WT);
- 111,8 miljoen voor de toekenning van de retroactieve investeringspremie (QE0-1QEB4KE-WT).
- 27,8 miljoen euro voor rentesubsidies van het renteloos renovatiekrediet en energielening+ en beheerskosten (QE0-1QEB4KE-WT);
- 15 miljoen euro voor projecten groene warmte (QE0-1QEB4KE-WT);
- 33,3 miljoen euro rentekosten voor de leningsmachtiging voor de Mijn VerbouwLeningen;
- 15 miljoen euro versterking ondersteuning energiehuizen (QE0-1QEB4KE-WT).
- andere uitgaven: o.a. IT-kosten en een versterking van het begeleidingstraject noodkoopleningen door de OCMWs.

Naast het Energiefonds worden ook **andere kredieten** ingezet voor het energiebeleid.

- Voor de toekenning van de retroactieve investeringspremie (RAI) in 2025 worden de middelen uit het Energiefonds aangevuld met 189,8 miljoen euro VAK/VEK uit de reguliere kredieten. Het totaalbudget voor RAI komt zo uit op 301,7 miljoen euro.

- 19,0 miljoen euro uitbouw financiering energiehuizen uit de reguliere kredieten (QE0-1QEB2KB-WT);
- 4,0 miljoen euro VAK/VEK voor de verlenging van de premie voor sloop en heropbouw (QE0-1QEB2KB-WT);
- 102,7 miljoen euro VAK/VEK om de bestaande regelgeving van de Mijn VerbouwPremies verder te kunnen zetten (QE0-1QEB2KN-WT);
- 25,5 miljoen euro uit de RePower-EU provisie bij het Departement FB voor Mijn VerbouwPremies en warmtepompen (CB0-1CBD2AN-PR);
- 257 miljoen euro VAK/VEK bijkomende leningsmachtiging voor de Mijn VerbouwLening (QE0-1QEBB2KB-PA).

Voorts wordt er vanuit de algemene middelen 134,3 miljoen euro voorzien om het tekort van het Vlaams Klimaat- en Energiefonds op te vangen. Die middelen worden voorzien op artikel QE0-1QEB2KE-IS voor het Energiefonds (111,9 miljoen euro) en artikel QE0-1QHB2IB-IS voor het Klimaatfonds (22,4 miljoen euro).

TOTAAL – ENERGIE EN KLIMAAT, excl. apparaatsuitgaven**(duizend euro)**

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2024	39.713	444.782	0	1.089.894	1.181.621
Bijstelling BO 2025	9.329	172.484	0	475.674	536.474
BO 2025	49.042	617.266	0	1.565.568	1.718.095

PROGRAMMA QH - KLIMAAT**(duizend euro)**

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2024	0	260.604	0	249.547	338.621
Bijstelling BO 2025	0	59.819	0	63.374	132.436
BO 2025	0	320.423	0	312.921	471.057

PROGRAMMA QE - ENERGIE**(duizend euro)**

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2024	39.713	184.178	0	840.347	843.000
Bijstelling BO 2025	9.329	112.665	0	412.300	404.038
BO 2025	49.042	296.843	0	1.252.647	1.247.038

III. BELEIDSVELD KLIMAAT

Voor het beleidsveld Klimaat is er slechts 1 inhoudelijk structurelement "Klimaat".

1. Inhoudelijk structurelement Klimaat

Prestatie-indicatoren

Evolutie van de ESR-broeikasgasemissies 2005-2022

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de ESR-broeikasgasemissies per sector in de periode 2005-2022.

	2005	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Afval	2,9	2,4	2,3	2,4	2,2	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1	1,9
ESR-industrie	4,9	6,8	6,7	6,6	6,7	6,8	7,1	6,5	5,6	5,2	4,7
Gebouwen	15,7	14,3	12,1	12,4	12,5	12,1	12,2	11,9	11,0	12,5	10,1
Landbouw	7,3	7,0	6,9	7,2	7,2	7,3	7,4	7,6	7,7	7,8	7,2
Transport	17,7	16,6	16,8	17,9	17,7	17,3	17,5	17,3	14,6	16,0	16,2
Totaal ESR	48,5	47,2	44,8	46,4	46,4	45,9	46,2	45,3	40,9	43,5	40,1

Tabel 1: ESR-broeikasgasemissies in Vlaanderen per sector 2005-2022 (Mton CO₂-eq)

De ESR-uitstoot van broeikasgassen in Vlaanderen daalde van 48,5 Mton CO₂-eq in 2005 tot 40,1 Mton CO₂-eq in 2022. Dit betekent een daling tussen 2005 en 2022 met -17%. De COVID-19-crisis in 2020 en 2021, samen met de daaropvolgende energiecrisis in 2022, verklaren grotendeels de sterke daling van de ESR-emissies in de afgelopen jaren.

Een uitgebreidere toelichting zal worden opgenomen in het eerstvolgende VEKP-voortgangsrapport (zie ISE Klimaat, OD 1.2).

1.1. Strategische doelstellingen op niveau van ISE Klimaat

Op dit moment bestaan er twee aparte beleidsvelden (en inhoudelijke structurelementen) Klimaat en Energie. Sommige strategische doelstellingen die betrekking hebben op het energie- of het klimaatbeleid kunnen echter niet los van elkaar worden gezien. Omdat het ontdebelen van dergelijke doelstellingen weinig zin en meerwaarde heeft, worden ze hieronder gezamenlijk (en slechts éénmalig) opgenomen.

Voor het ISE Klimaat worden de volgende strategische doelstellingen opgenomen:

- SD 1. Uitbouwen van een duidelijk en ambitieus beleidskader voor de energie- en klimaattransitie
- SD 2. Bijdragen aan de realisatie van de energie- en klimaatambities in alle sectoren
- SD 3. Optimaliseren werking en beheer Vlaams Klimaatfonds

1.2. Operationele doelstellingen

In wat volgt worden alle operationele doelstellingen besproken, gebundeld per strategische doelstelling.

SD 1: Uitbouwen van een duidelijk en ambitieus beleidskader voor de energie- en klimaattransitie

OD 1.1 Constructief meewerken aan het uitbouwen van een effectief internationaal, Europees en nationaal energie- en klimaatbeleid

Ik neem in 2025 actief deel aan internationale beleidsfora inzake energie en klimaat, zoals de 30^e klimaatconferentie van de Verenigde Naties in Brazilië.

Binnen deze bestuursperiode kom ik de Vlaamse engagementen inzake internationale klimaatfinanciering volledig na, besteed de nodige aandacht aan monitoring en evaluatie en neem de geleerde lessen mee voor de komende periode. Op internationaal niveau zal ik pleiten om de bijdrage voor internationale klimaatfinanciering te koppelen aan een gericht en efficiënt gebruik door de ontvangende landen met het leveren van impactvolle resultaten op het terrein.

We volgen de Europese onderhandelingen over energie- en klimaatbeleid van nabij op en dragen hierbij proactief het Vlaamse standpunt uit. We grijpen de evaluatiemomenten en bijsturingsmogelijkheden, voorzien in de Europese richtlijnen en verordeningen, aan om de haalbaarheid van het jaarlijks reductiepad voor ETS1, de effectiviteit ervan op klimaatvlak en de impact ervan op het concurrentievermogen, de koolstoflekkage en de handelspatronen te beoordelen en gepaste bijstellingen te bepleiten met desgevallend een bijsturing van subdoelstellingen als die onvoldoende bijdragen aan de klimaatdoelstellingen of betere alternatieven voorhanden zijn. In deze context blijven we ijveren voor een robuuste bescherming tegen het risico op 'carbon leakage'. Het Draghi-rapport stelt terecht dat de effectiviteit en het succes van het CBAM mechanisme momenteel nog onzeker is. Het CBAM mechanisme dient daarom zeker nauwgezet opgevolgd te worden, ook wat betreft sectoren die hun productie buiten Europa exporteren, alsook hoe de volledige waardeketen van de industriële productie voldoende beschermd kan worden. In het kader van betaalbaarheid en bevoorradingszekerheid is het belangrijk dat we pleiten voor een evenwichtige energiemix, waar naast hernieuwbare energie ook kernenergie deel uitmaakt van het Europees beleid. Met betrekking tot de doelstelling voor toepassing van groene waterstof voor industrieel gebruik (RFNBO doelstelling), bepleit de Vlaamse Regering een bijsturing die het mogelijk maakt dat meer dan enkel groene waterstof kan gebruikt worden om onze industrie koolstofvrij te maken. Inzake de evolutie van ETS2 na 2030 hebben we specifiek aandacht voor de impact op kwetsbare groepen. We pleiten er verder voor dat middelen die in België werden opgehaald in het kader van Europees energie- en klimaatbeleid maximaal terugvloeien naar België.

Van zodra er duidelijkheid is over het Europese kader voor de implementatie van de 2040-doelstelling (waaronder de intra-Europese verdeling van de nieuwe doelstellingen naar de lidstaten), starten we de gesprekken over het lastenverdelingsakkoord voor de periode 2031-2040.

Ik zal in 2025 verder in overleg treden met de collega-ministers van de andere entiteiten met het oog op een akkoord met betrekking tot de intra-Belgische verdeling van de klimaat- en energiedoelstellingen 2021-2030 binnen de 3 maanden na de vorming van de verschillende regeringen in België, in samenhang

met een akkoord over de verdeling van de opbrengsten van de veiling van emissierechten. De bijbehorende middelen worden verdeeld verhoudingsgewijs de bijdrage aan deze inkomsten. We vragen daarbij aan de federale overheid om zich te engageren tot maatregelen die het gewestelijke beleid ondersteunen. Ik ga, samen met de andere gewesten, in overleg met de federale overheid zodat deze zich engageert tot maatregelen die het gewestelijke beleid ondersteunen en we het beleid waar nuttig maximaal kunnen afstemmen. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een samenwerking om de prijsverhouding tussen elektriciteit en fossiele brandstoffen voor de verwarming te verbeteren

Ik werk in overleg met de collega-ministers van de andere entiteiten aan een optimalisering van de organisatie van intra-Belgisch overleg en zet in op een coherente aanpak van het internationaal, Europees en Belgisch energie- en klimaatbeleid. Ik ondersteun het verderzetten van eerdere initiatieven hieromtrent (bv. gezamenlijk overleg van de Nationale Klimaatcommissie en ENOVER) en pleit bij het Waalse voorzitterschap van de Nationale Klimaatcommissie voor een efficiënte organisatie van het intra-Belgische overleg.

Zo snel mogelijk na de finalisering van het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (VEKP) dienen we het definitief geactualiseerde Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (NEKP) in bij de Europese Commissie. De Vlaamse Regering zal pleiten voor een nieuw interfederaal energiepact, met aandacht voor rechtszekerheid, leveringszekerheid, betaalbaarheid en duurzaamheid en waarin naast energie-efficiëntie en hernieuwbare energie ook de rol van kernenergie wordt verduidelijkt.

OD 1.2: Het Vlaams Energie- en Klimaatplan en de Vlaamse Klimaatstrategie 2050 voorbereiden, monitoren en indien nodig bijsturen

Ik zal zo snel mogelijk een definitief geactualiseerd VEKP 2021-2030 voorleggen aan de Vlaamse Regering dat de bijdrage levert aan de Belgische broeikasgasemissiereductiedoelstelling van -47% tegen 2030 t.o.v. 2005 in de ESR-sectoren. Het plan zal ook voorzien in de Vlaamse bijdrage aan verschillende (bindende) Belgische doelstellingen op het gebied van energie-efficiëntie en hernieuwbare energie. In aanloop naar de agendering van het definitief geactualiseerde VEKP op de Vlaamse Regering, zullen de belangrijkste maatregelen in de huidige ontwerp actualisatie van het plan worden geëvalueerd om na te gaan of de beoogde emissiereducties realistisch zijn en op het goede spoor zitten richting 2030. Indien dit niet het geval zou zijn, worden er in het definitief geactualiseerde plan maatregelen toegevoegd of versterkt. Bij elke bijkomende klimaatmaatregel die voorgesteld wordt, zullen de kosten en baten van die maatregel op termijn afgewogen worden tegen de impact op de uitstoot, de draagkracht van de burgers en de concurrentiekracht van onze ondernemingen. Het VEKP zal eveneens een overzicht bevatten van bestaande Vlaamse (fossiele) energiesubsidies. In de definitieve actualisatie van het VEKP zal de rol- en taakverdeling tussen de verschillende vakministers, entiteiten en stakeholders verder worden verduidelijkt. De vakministers ondernemen binnen hun eigen beleidsdomein de nodige acties om de doelstellingen van het VEKP te behalen, met bijzondere aandacht voor de sectorale doelstellingen die op hen van toepassing zijn.

In het najaar 2025 zal ik een nieuw VEKP-voortgangsrapport aan de Vlaamse Regering voorleggen. De bevoegdheid Klimaat wordt hoe langer hoe meer een horizontale bevoegdheid, die afstemming en coördinatie vergt over de domeinen (Energie, Economie, Mobiliteit, Landbouw, Omgeving, ...) heen. Gezien klimaat een horizontale bevoegdheid is, neem ik initiatief om over de beleidsdomeinen heen

een structureel overleg op te richten over de beleidsdomeinen heen. Als uit de voortgangsrapportage blijkt dat Vlaanderen niet op koers zit om haar doelstellingen te halen, kunnen in de relevante sectoren bijkomende maatregelen genomen worden. Of kan een bijsturing van bestaande maatregelen worden voorgesteld. Ik zal als coördinerende minister in de schoot van de Vlaamse Regering de bevoegde vakministers uitnodigen om in de relevante sectoren bijkomende maatregelen voor te stellen of bestaande maatregelen bij te sturen.

Experts kunnen op basis van dat jaarlijkse voortgangsrapport, rekening houdend met kengetallen ook aanbevelingen formuleren inzake de bijsturing van het Vlaamse energie- en klimaatbeleid.

Om de aanwezige expertise in de verschillende universiteiten en onderzoeksinstituten maximaal te valoriseren en mee te nemen bij de monitoring, evaluatie en bijsturing van het Vlaamse energie- en klimaatbeleid en het VEKP, zet ik het onafhankelijk Vlaams Expertpanel Energie en Klimaat verder.

OD 1.3 Zorgen voor transparante communicatie, sensibilisering en samenwerking om het draagvlak voor de energie- en klimaattransitie te versterken

- **Transparante communicatie en sensibilisering**

We nemen (langzaam) afscheid van fossiele brandstoffen wordt in 2025 de centrale communicatieboodschap. Voor nieuwbouw is dat nu al een evidentie. Voor het bestaande woningpark is dat stap-voor-stap. De focus ligt eerst op een degelijke isolatie, vervolgens op een verwarmingssysteem dat op lage temperatuur kan verwarmen en tot slot de installatie van een duurzaam verwarmingssysteem dat niet langer fossiele brandstoffen verbruikt. Ondersteuning, een collectieve aanpak en ontzorging staan daarbij centraal.

De renovatieverplichting (bij overdracht) richting minstens label D is de motor achter de langetermijndoelstelling 2050 om iedere woning/appartement energie-efficiënt te renoveren, waarbij op termijn ook fossielvrij verwarmd kan worden. Tools zoals 'is uw woning warmtepompklaar' worden actief in de markt gezet. We zetten in op een voorlopersbeleid, waarbij we stimuleren om verder te gaan dan de norm met name label D (bv via actieve communicatie van de EPC-labelpremie).

Voor de vaak complexe energetische renovatie van appartementen wordt een communicatiestrategie voorbereid, waarbij de verschillende instrumenten (zoals het renovatiemasterplan, Mijn VerbouwPremie en Mijn Verbouwening bekender worden gemaakt. Succesverhalen en best practices worden gedeeld.

Het klimaatbeleid, weg van fossiele brandstoffen, heeft nood aan een wijziging van de prijsverhouding tussen enerzijds elektriciteit en anderzijds aardgas/stookolie die veel minder belast wordt. Via diverse beleidsinitiatieven (Europees ETS2, federaal, Vlaams) wordt de komende jaren gewerkt aan de noodzakelijke taks shift zodat elektriciteit verhoudingsgewijs interessanter ten opzichte van fossiele brandstoffen voor verwarming wordt. Via gerichte communicatie zal deze boodschap stapsgewijs gecommuniceerd worden zodat burger en ondernemingen hiermee rekening kunnen houden bij toekomstige aankoop- en investeringsbeslissingen.

Het afstemmen van vraag en aanbod van elektriciteit wordt steeds uitdagender. Er zijn verschillende manieren om hier flexibel mee om te gaan: door de opslagcapaciteit voor elektriciteit te vergroten (batterijen), eigen zonne-energie

meer zelf te verbruiken, het elektriciteitsverbruik te verschuiven naar momenten met lagere vraag, of te kiezen voor een combinatie van vaste, variabele en dynamische contracten. Ook het slim inzetten van de digitale meter (bvb via de promotie van maak je meter slim) spelen hierbij een rol. Deze flexibiliteitsopties vereisen een geleidelijke verandering in ons gedrag, vaak ondersteund door slimme technologie. Deze mogelijkheden zullen actief en toegankelijk onder de aandacht worden gebracht.

Inzake het renovatiebeleid zijn er heel wat verplichtingen (EPC, renovatieverplichting, stookolieverbod, minimale EPC-eisen,...) die vaak weinig bekend zijn. Er zal actief gecommuniceerd worden om de diverse verplichtingen bij de verschillende doelgroepen te krijgen.

- **Samenwerking met lokale besturen**

De voorbije legislatuur ondersteunde de Vlaamse Overheid de Vlaamse steden en gemeenten om hun belangrijke rol in de klimaattransitie in Vlaanderen op te nemen, onder andere via het VVSG Netwerk Klimaat en het territoriaal coördinatorschap van het Burgemeestersconvenant.

Op basis van de positieve evaluatie van de huidige werking, en met het oog op continuïteit in het ondersteuningsaanbod, zet ik de samenwerking met het VVSG Netwerk Klimaat alvast verder tot en met 2026 en zal ik in overleg gaan met de minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur om te bekijken hoe we de samenwerking met lokale besturen verder zetten.

Het VEB blijft ondersteuning en begeleiding aanbieden op maat van lokale besturen. Het VEB betreft de steden en gemeenten verder bij het ontwikkelen en bijsturen van haar dienstenaanbod en innovatieve financieringsoplossingen. Terra wordt hierbij gericht ingezet.

SD 2. Bijdragen aan de realisatie van de energie- en klimaatambities in alle sectoren

OD 2.1 Zorgen voor een gecoördineerde en correcte omzetting van de vernieuwde Europese energie- en klimaatregelgeving (in kader van Fit for 55 en daarmee gerelateerde regelgeving)

Tijdens de vorige legislatuur werd een omvangrijke pakket van Europese energie- en klimaatregelgeving goedgekeurd (o.a. de herziene richtlijn hernieuwbare energie, herziene energie-efficiëntierichtlijn, herziene richtlijn energieprestatie van gebouwen, gaspakket, herziene richtlijn 'interne markt voor elektriciteit'...) met een grote impact op het bestaande Vlaamse beleidskader. Om deze richtlijnen om te zetten, moet de Vlaamse regelgeving worden aangepast, al dan niet in combinatie met het afsluiten van samenwerkingsakkoorden. Bij deze omzetting blijft Vlaanderen inzetten op rechtszekerheid. De Vlaamse Regering onderschrijft de uitgangspunten van het principe van no gold-plating. De Vlaamse overheid legt zelf geen hogere standaarden, doelen of normen bij de omzetting van Europese of andere internationale regelgeving naar Vlaamse regelgeving om de Vlaamse economie en concurrentiepositie niet te ondergraven. Vlaanderen beslist zelf welke instrumenten nodig zijn en welke het best geschikt zijn in onze context om de doelstellingen te bereiken. Europese Verordeningen uit het Fit for 55 pakket (o.a. voor de methaanverordening, verordening inzake de certificering van koolstofverwijderingen, de F-gasverordening en de verordening inzake ozonafbrekende stoffen) moeten niet voorafgaandelijk worden omgezet, maar voor

de uitvoering ervan moet in sommige gevallen eveneens Vlaamse regelgeving worden aangenomen.

Ik zal een actieplan voorleggen aan de Vlaamse Regering met daarin de nodige maatregelen om tot een succesvolle omzetting te komen die maximaal de omzettingstermijnen respecteert dat aangeeft welke middelen hiervoor noodzakelijk zijn en hoe deze kunnen worden voorzien.

Omtrent de meest dringende onderdelen van het ETS-wijzigingspakket, namelijk het nieuwe emissiehandelssysteem ETS2 (gebouwen, wegtransport en bijkomende sectoren) (exclusief handhaving vanaf 2027), het nieuwe ETS Scheepvaart en de herziening van het bestaande ETS Vaste Installaties werd door de vorige Vlaamse Regering reeds beslist een personeelsuitbreiding te voorzien.

Ik werk in 2025 verder aan de omzetting van ETS2 en ETS Scheepvaart. Hiervoor sluit ik eerst de nodige Samenwerkingsakkoorden af met de andere gewesten en de federale overheid waarin de gewesten als bevoegde autoriteit worden aangeduid. Bovendien werk ik ook mee aan de finalisering van het Samenwerkingsakkoord over de implementatie van CBAM door de federale overheid.

We volgen op Europees vlak op welke lidstaten kiezen voor ETS2 opt-ins voor bijkomende sectoren zoals (subsectoren van de) landbouwsector, pleziervaart, binnenvaart, etc. We monitoren de administratieve en personeelsmatige impact van de omzettingen van het Europese Fit-for-55 pakket.

OD 2.2: Broeikasgasemissiereducties in de transportsector stimuleren

Ik ondersteun de ministers van Mobiliteit en Openbare Werken en Financiën bij de transitie naar een emissievrije mobiliteit en het tot stand brengen van een *modal shift* naar duurzame transportmodi op het vlak van personen- en goederenvervoer in functie van de energie- en klimaatdoelstellingen, zoals opgenomen in het (definitief) geactualiseerde VEKP 2021-2030. Ik waak over een goede afstemming met het ruimere energie-, klimaatbeleid en omgevingsbeleid en volg de voortgang van de transportemissies richting de doelstellingen op, zodat maatregelen kunnen worden toegevoegd of versterkt wanneer nodig. Voor een overzicht van lopende en geplande maatregelen verwijs ik naar de BBT MOW BO 2025.

OD 2.3: Broeikasgasemissiereducties in de bouwsector stimuleren

Ik zal tegen uiterlijk eind 2025 conform de EPBD-richtlijn een ontwerp van Vlaams plan voor de renovatie van gebouwen 2050 opstellen. Dit plan zal, waar nodig, bijkomende maatregelen bevatten met oog op het realiseren van de langetermijn renovatiedoelstelling 2050. Ik breng de doelstellingen 2050 voor zowel residentiële als niet-residentiële gebouwen in lijn met de EPBD-richtlijn, die onder meer stelt dat alle nieuwe gebouwen tegen 2030 emissievrije gebouwen moeten zijn en dat bestaande gebouwen tegen 2050 zijn getransformeerd moeten zijn tot emissievrije gebouwen.

Ik zal deze doelstellingen opnemen in het ontwerp van het Vlaamse renovatieplan dat ik ter goedkeuring voorleg aan de Vlaamse Regering.

De maatregelen m.b.t. de bouwsector die in 2025 worden opgenomen en uitgewerkt zijn integraal opgenomen onder ISE Energie.

OD 2.4: Broeikasgasemissiereducties in de landbouwsector stimuleren

Ik ondersteun de minister van Landbouw en Omgeving om de energetische en niet-energetische emissies in de landbouwsector te doen dalen in functie van de energie- en klimaatdoelstellingen in het (definitief) geactualiseerde VEKP 2021-2030. Ik waak over een goede afstemming met het ruimere energie- en klimaatbeleid en volg de voortgang van de landbouwemissies richting de doelstellingen op, zodat maatregelen kunnen worden toegevoegd of versterkt wanneer nodig. Voor een overzicht van geplande maatregelen en initiatieven in 2025 verwijst ik naar de BBT Landbouw en Visserij en de BBT Omgeving.

OD 2.5: Broeikasgasemissiereducties in de industrie stimuleren

Ik zorg in 2025 voor een correcte implementatie van ETS voor vaste installaties door een proactieve opvolging van de verplichtingen, in lijn met de Europese regels om het gelijke speelveld binnen Europa te garanderen.

Bij de evolutie naar een coherent vergunningenbeleid, zorgen we er voor dat de klimaatimpact en milderende maatregelen van grote projecten tijdens de milieueffectenbeoordeling duidelijk en uniform in kaart worden gebracht.

Verder faciliteren we de afvang, het vervoer en het hergebruik of de opslag van CO₂ (CCUS). We faciliteren in het bijzonder het transport van CO₂ via het afsluiten van de nodige internationale akkoorden en de uitvoering van het CO₂-transportnetwerkendecreet. We bepleiten binnen Europa dat vermeden en negatieve emissies via alle vormen van CCUS erkend worden binnen ETS. We onderzoeken de steun voor grote projecten in onze havens met betrekking tot CO₂-afvang met permanente opslag (CCS) en het gebruik van afgevangen CO₂ (CCU).

Daarnaast zetten we in op het verder terugdringen van niet-CO₂-emissies in de industrie. We zetten de opvolging van enkele grote emittenten en energiegebruikers (o.a. via de bijzondere voorwaarden opgenomen in de omgevingsvergunning) voort en bekijken de mogelijkheid om ook andere belangrijke emittenten en energiegebruikers op regelmatige basis op te volgen.

We evalueren de Green Deal Klimaatvriendelijke Koeling met de retailsector die in 2025 afloopt en gaan na of op basis van de geleerde lessen maatregelen kunnen ingevoerd worden voor het verder terugdringen van F-gassen. We onderzoeken in dit verband in 2025 de haalbaarheid van een gerichte monitoring van F-gassen in grotere installaties.

Voor het terugdringen van lachgasemissies door de productie van caprolactam zorgen we voor een goede opvolging en waar nodig aanpassing van de bijzondere voorwaarden van de betrokken onderneming.

Tot slot ondersteun ik de minister van Economie, Innovatie en Industrie om specifieke maatregelen te nemen gericht op het faciliteren van de industriële klimaattransitie. Ik zal vanuit mijn bevoegdheden constructief meewerken aan de Vlaamse klimaatprong die erop gericht is om de industrie in Vlaanderen klimaatneutraal te maken. We onderzoeken in het kader van deze Klimaatprong of we een programmatorische clusteraanpak kunnen uitwerken, enerzijds aan de hand van de klimaatroadmaps die energie-intensieve bedrijven die toetreden zijn tot de energiebeleidsvereenkomst (EBO) tegen eind dit jaar moeten opmaken, anderzijds aan de hand van de reeds opgemaakte inventarissen van de specifieke warmtevraag en het restwarmteaanbod van alle EBO-ondernemingen.

VEKA, EWI en VLAIO zullen op regelmatige basis overleggen om het beleid op elkaar af te stemmen, overlap te vermijden en het beleid uit te voeren..

Ik waak over een goede afstemming met het ruimere energie- en klimaatbeleid en volg de voortgang van de niet-ESR industrie-emissies richting de doelstellingen op, zodat maatregelen kunnen worden toegevoegd of versterkt wanneer nodig. Voor een overzicht van geplande maatregelen verwijs ik naar de BBT Economie, Wetenschap en Innovatie.

OD 2.5: Broeikasgasemissiereducties in de sector afval stimuleren

Vanaf 1 januari 2024 moeten de installaties voor de verbranding van stedelijk afval hun broeikasgasuitstoot monitoren en rapporteren zoals andere installaties die onder het ETS Vaste installaties vallen. In 2025 volg ik de monitoring van deze emissies verder op, en maak ik de eerste cijfers publiek over hun op deze manier gerapporteerde broeikasgasuitstoot.

Ik ondersteun daarnaast de minister van Omgeving om de energetische en niet-energetische emissies in de afvalsector te doen dalen in functie van de energie- en klimaatdoelstellingen in het definitief geactualiseerde VEKP. Ik waak over een goede afstemming met het ruimere energie- en klimaatbeleid en volg de voortgang van de afvalmissies richting de doelstellingen op, zodat maatregelen kunnen worden toegevoegd of versterkt wanneer nodig.

Samen met de minister van Omgeving en de OVAM bekijk ik of, hoe en waar we de afvang van de CO₂-uitstoot van afvalverbrandinginstallaties voor stedelijk afval kunnen stimuleren met oog op opslag of hergebruik.

SD 3. Optimaliseren werking en beheer Vlaams Klimaatfonds

OD 3.1. Zorgen voor een optimale en efficiënte verdeling van de middelen uit het Vlaams Klimaatfonds

Wat betreft de verdeling van de middelen uit het Vlaams Klimaatfonds (VKF) wil ik een transparant en doelgericht gebruik van middelen tot stand brengen, zonder onnodige complexiteit in de aanvraagprocedures. Ik zal hiertoe een voorstel indienen bij de Vlaamse Regering om de toewijzing van middelen in het Vlaams Klimaatfonds aan te passen. Concreet zal ik voorstellen om het bestedingskader aan te passen. Het principe van verplichte cofinanciering en VKF-financiering in functie van de overheidskostenefficiëntie wordt opgeheven om te evolueren naar een eenvoudiger toewijzing van middelen. Het Vlaams Klimaatfonds zal zich voortaan richten op een select aantal strategische klimaatmaatregelen met een aantoonbare impact, duidelijke doelstellingen en een helder uitvoeringsplan in plaats van verspreide investeringen met gedeelde financiering. We beogen een transparant en doelgericht gebruik van middelen, zonder onnodige complexiteit in de aanvraagprocedures.

1.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar

Kredieten onder ISE Klimaat hebben betrekking op een combinatie van ontvangsten en uitgaven via zowel het Vlaams Klimaatfonds (VKF) als de reguliere begroting. Operationeel beheer valt onder het VEKA. Onder ISE Klimaat zijn volgende doelstellingencodes actief:

I0	AGENTSCHAP PLANTENTUIN MEISE
I1	VLAAMSE VERENIGING VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING EN TECHNISCHE BIJSTAND
I2	VLAAMS INSTITUUT VOOR BIOTECHNOLOGIE - INTERNATIONAL PLANT BIOTECHNOLOGIE OUTREACH
IA	FONDS DEPARTEMENT LANDBOUW EN VISSERIJ
IB	EEN AMBITIEUS EN PRAGMATISCH KLIMAATBELEID VOOR DE PERIODE 2021-2030 (KLIMAATFONDS)
IC	VLAAMSE INSTELLING VOOR TECHNOLOGISCH ONDERZOEK (VITO)
ID	SPORT VLAANDEREN
IE	FONDS ONROEREND ERFGOED
IF	VLAAMSE DIENST VOOR ARBEIDSBEMIDDELING EN BEROEPSOPLEIDING (VDAB)
IG	DAB FONDS VOOR PREVENTIE EN SANERING INZAKE MILIEU EN NATUUR (DAB MINAFONDS)
IH	DAB BRV-FONDS
II	DAB DOCUMENTBEHEER
IJ	VLAAMS INFRASTRUCTUURFONDS VOOR PERSOONSGEBONDEN AANGELEGENHEDEN (VIPA)
IK	ENERGIEFONDS
IL	VZW DE RAND
IM	EIGEN VERMOGEN INSTITUUT VOOR LANDBOUW- EN VISSERIJONDERZOEK (EV ILVO)
IN	FONDS DEPARTEMENT ONDERWIJS
IO	FONDS HOGER ONDERWIJS
IP	VLAAMS ENERGIEBEDRIJF (VEB)
IQ	HET FACILITAIR BEDRIJF (HFB)
IR	VLAAMSE MAATSCHAPPIJ VOOR SOCIAAL WONEN (VMSW)
IS	FONDS INFRASTRUCTUUR CULTUUR EN JEUGD
IT	VLAAMS LANDBOUWINVESTERINGSFONDS (VLIF)
IU	VLAAMS INFRASTRUCTUURFONDS VOOR PERSOONSGEBONDEN AANGELEGENHEDEN (VIPA)
IV	VLAAMSE VERVOERMAATSCHAPPIJ DE LIJN
IW	HET GEMEENSCHAPSONDERWIJS (GO!)
IX	AGENTSCHAP VOOR INFRASTRUCTUUR IN HET ONDERWIJS (AGION)
IY	FONDS VOOR INNOVEREN EN ONDERNEMEN

Algemeen principe is dat uitgaven op basis van de uitgavenbegroting maar kunnen worden uitgevoerd voor zover het Vlaams Parlement hiervoor de benodigde kredieten opent in het jaarlijkse uitgavendecreet. Uitzondering hierop is dat een begrotingsfonds uitgaven kan doen op basis van de ontvangsten die dergelijk fonds realiseert.

De belangrijkste ontvangsten van het Vlaams Klimaatfonds betreffen:

- Het Vlaamse aandeel in de opbrengsten van de veiling van emissierechten onder het ETS1-systeem.
- Eenmalige toelagen (subsidies binnen de Vlaamse overheid).

De uitgaven binnen ISE Klimaat betreffen o.a.:

- De financiering van Vlaamse klimaatmaatregelen met het oog op het behalen van de Vlaamse broeikasgasemissiereductiedoelstellingen.

- De remediëring van competitiviteitsverlies bij de Vlaamse bedrijven ten gevolge van Europees of internationaal klimaatbeleid (Indirect Carbon Leakage of ICL).
- De uitvoering van Vlaamse bijdrage(n) in het kader van internationale steun aan ontwikkelingslanden in hun strijd tegen klimaatverandering.
- De uitvoering van Vlaams flankerend beleid voor het terugdringen van bijkomende ruimte-inname voor wonen en werken.

Het beleidsveld Klimaat omvat één ISE Klimaat dat samenvalt met één begrotingsprogramma Klimaat. Voor de belangrijkste budgettaire aandachtspunten wordt verwezen naar de algemene samenvatting van deze BBT.

KLIMAAT, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	AO			TO		
	BA 2024	evolutie	BO 2025	BA 2024	evolutie	BO 2025
ESR-ontvangsten (werking en toelagen (OW))	0	0	0	256.195	41.805	298.000
Toelagen (ontvangsten interne stromen (OI))	0	0	0	4.409	18.014	22.423
Overige (ontvangsten leningen (OL), ontvangsten participaties (OP); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	260.604	59.819	320.423

Inhoudelijke toelichting evolutie:

De ontvangsten van het Vlaams Klimaatfonds worden bepaald door het Vlaams aandeel in de veilingopbrengsten van het Europees systeem van emissierechten (EU ETS). Voor het begrotingsjaar 2025 kunnen de veilingopbrengsten van het kalenderjaar 2024 worden aangerekend, die ingeschat worden op 298 miljoen euro. Voor meer details wordt verwezen naar de uitleg bij begrotingsartikel QE0-9QHBTIB-OW.

Op basis van de verwachte veilingopbrengsten van het kalenderjaar 2024, de verwachte uitgaven voor de bijdrage aan het rentekrediet, de energielening en het Vlaams klimaatbeleid in 2025, en de verwachte uitgaven voor ICL van 2025, wordt

een tekort van -22.423 keuro verwacht. Dit tekort wordt aangevuld door middel van een toelage uit de reguliere middelen (QE0-1QHB2IB-IS) van 22.423 keuro op het begrotingsartikel QE0-9QHBTIB-OI (nieuw beleid).

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2024	evolutive	BO 2025	BA 2024	evolutie	BO 2025
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	80.809	-35.386	45.423	136.550	16.436	152.986
Toelagen (interne stromen (IS))	168.738	98.760	267.498	202.071	116.000	318.071
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	249.547	63.374	312.921	338.621	132.436	471.057
Aanwending VAK-ruiter						

Inhoudelijke toelichting evolutie:

Alle uitgaven m.b.t. klimaat werden historisch gecentraliseerd via het Vlaams Klimaatfonds (artikel QE0-1QHB4IB-WT en de "-IS"-toelagen vanuit het klimaatfonds). Wat betreft de beleidskredieten wordt het onderscheid gemaakt tussen enerzijds de toelagen toegekend vanuit het Klimaatfonds en de beleidsruimte voor Vlaamse klimaatmaatregelen voorzien op artikels QE0-1QHB4IB-WT en QE0-1QHB2IB-PR.

Tot 2021 werden de uitgaven voorzien op artikel QE0-1QHB4IB-WT omdat er voldoende kasmiddelen waren. Bij gebrek aan een samenwerkingsakkoord over de verdeling van de veilingopbrengsten tussen de gewesten en de federale staat werden de veilinginkomsten sinds 01/01/2021 niet meer regelmatig doorgestort van de Rijksrekening naar het Vlaams Klimaatfonds. Dit heeft geleid tot een kastekort in het VKF, waardoor de klimaatmaatregelen en de compensatie van indirecte emissiekosten geprefinancierd worden met algemene middelen op basis van de prognoses over de ontvangsten van het VKF, via het daartoe bestemde

provisieartikel 1QHE2IB-PR in de begrotingen 2022, 2023 en 2024, met dekking vanuit het kasbudget van Financiën en Begroting ('Klimaatprovisie'). Eens er opnieuw kasinkomsten gerealiseerd worden door het VKF (na afsluiting en uitvoering van een intra-Belgische samenwerkingsovereenkomst, waarna de overeenkomstige middelen worden doorgestort aan het VKF), zullen de vastgelegde middelen op het artikel QE0-1QHB2IB-PR, zoals finaal vastgesteld in de uitvoeringsrekeningen van de Vlaamse overheid, gedesaffecteerd worden ten gunste van de algemene middelen. Dezelfde aanpak wordt gevolgd voor de middelen die worden vastgelegd op de artikels QE0-1QHB2IY-IS, QE0-1QHB2IH-IS en QE0-1QHB2IK-IS, zie hieronder.

In 2022-2023 werd een (eerste) nieuw samenwerkingsakkoord bereikt, ondertekend en parlementair bekrachtigd, waardoor eind 2023 het volledige bedrag van de inkomsten voor de periode 2021-2022 (608.625.552 euro) kon worden doorgestort naar het VKF. Deze middelen werden gedesaffecteerd ten gunste van de algemene middelen, ter compensatie van een deel van de prefinanciering. Voor de periode vanaf 2023 moet eveneens nog een samenwerkingsakkoord worden onderhandeld, zodat de verwachte veilinginkomsten sinds januari 2023 voorlopig evenmin zullen worden doorgestort naar het Vlaams Klimaatfonds.

In afwachting van een samenwerkingsakkoord voor de periode vanaf 2023, wordt de beleidsruimte voor Vlaamse klimaatmaatregelen voor 2025 (23 miljoen euro) voorzien op de klimaatprovisie QE0-1QHE2IB-PR dat wordt geprefinancierd met kasbudget van Financiën en Begroting. Dit budget zal eveneens in een latere fase, wanneer er terug effectieve kasontvangsten in het Vlaams Klimaatfonds vloeien, via desaffectatie worden teruggestort aan Financiën en Begroting.

Er vertrekt vanuit het Klimaatfonds een interne stroom naar het Energiefonds van 20 miljoen euro (gelijk aan het bedrag van BA2024), en dit ter financiering van het rentekrediet en de werkingskosten van de energiehuizen in het kader van de energielening, via artikel QE0-1QHB2IK-IS. In tegenstelling tot BA2024 betreft het in 2025 middelen die worden geprefinancierd uit reguliere kredieten die in een latere fase zullen worden gedesaffecteerd.

De terugbetaling van 225 miljoen euro (+76 miljoen euro) aan het Fonds voor Ondernemen en Innoveren voor de prefinanciering van de carbon leakage kosten 2023 (uitbetaald aan de betrokken bedrijven door Fonds voor Ondernemen en Innoveren in 2024) wordt ingeschreven op QE0-1QHE2IY-IS en betreft eveneens een prefinanciering via reguliere kredieten die – nadat het VKF in een latere fase terug voldoende ontvangsten zal realiseren - zullen worden gedesaffecteerd (cfr. reden hierboven aangehaald).

Tenslotte wordt de toelage bij BA2024 van 25 miljoen VEK vanuit het Vlaams Klimaatfonds aan het BRV-fonds ter financiering van de uitbetalingen van gewestelijke en lokale planshadedossiers (dit laatste via het Lokale Bouwshifffonds) met 25 miljoen euro verhoogd tot 50 miljoen euro VEK in 2025. Dit verloopt via artikel QE0-1QHB2IH-IS met middelen die geprefinancierd worden uit reguliere kredieten en bijgevolg in een latere fase zullen worden gedesaffecteerd.

Inzake toelagen (QE0-1QHB4IB-WT) worden in 2025 de eenmalige toelagen uit BA2024 teruggedraaid (-17 miljoen euro).

De volgende budgettaire toelichtingen gaan niet dieper in op de wijzigingen naar aanleiding van de generiek toegepaste indexatieregels. Voor bijkomende

toelichting hierover wordt graag verwezen naar de Algemene Toelichting bij de uitgavenbegroting.

1.3.4. *Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)*

Ontvangstenartikelen

QE0-9QHBAIZ-OW - EEN AMBITIEUS EN PRAGMATISCH KLIMAATBELEID VOOR DE PERIODE 2021-2030

Korte inhoud begrotingsartikel:

Ontvangst van algemene (niet-toegewezen) inkomsten binnen de klimaatbegroting.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2024	0	0	0
Bijstellingen BO 2025	0	0	0
BO 2025	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-9QHBTIB-OI - EEN AMBITIEUS EN PRAGMATISCH KLIMAATBELEID VOOR DE PERIODE 2021-2030 (KLIMAATFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Toelage aan het Vlaams Klimaatfonds uit reguliere kredieten (uitzondering art. 15 VCO via uitgavendecreet) en eventuele terugstortingen in het geval entiteiten die eerder werden betoelaagd uit het Vlaams Klimaatfonds hun maatregelen niet zouden voltooien zoals voorzien.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2024	0	4.409	0
Bijstellingen BO 2025	0	18.014	0
BO 2025	0	22.423	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Bijstelling van +18.014 keuro als som van terugdraai eenmalige terugstorting BA2024 (-4.409 keuro) en ontvangst uit reguliere kredieten ter remediëring van verwacht tekort Vlaams Klimaatfonds (+22.423 keuro, nieuw beleid).

QE0-9QHBTIB-OW - EEN AMBITIEUS EN PRAGMATISCH KLIMAATBELEID VOOR DE PERIODE 2021-2030 (KLIMAATFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Vlaams Klimaatfonds is een klassiek begrotingsfonds, wat betekent dat alle ontvangsten binnen dit ontvangstenartikel van het Klimaatfonds aan uitgavenzijde zeer breed ingezet worden ter financiering van het Vlaamse klimaatbeleid.

De uitgavenartikelen van het Klimaatfonds zijn artikel QE0-1QHE4IB-WT en alle IS-dotatiestromen die vertrekken vanuit begrotingsprogramma QH Klimaat.

De federale overheid fungeert in het kader van het Europees systeem van emissierechten (EU ETS) als beheerder van de Belgische emissierechten en ontvangt de Belgische veilinginkomsten. Overeenkomstig het Samenwerkingsakkoord betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020 wordt hiervan jaarlijks minstens 52,76% overgedragen aan Vlaanderen, waar ze in het Vlaams Klimaatfonds worden opgenomen. In het samenwerkingsakkoord dat op 22 september 2023 werd afgesloten over de verdeling van de veilinginkomsten over de periode 2021-2022 wordt dezelfde verdeelsleutel gehanteerd. Voor wat betreft 2025 is een verdeelsleutel nog in onderhandeling, en in afwachting gaan we uit van de oude verdeelsleutel. Via dit artikel wordt het Vlaams deel van de betrokken veilinginkomsten ontvangen.

Hiernaast worden via dit artikel op termijn ook de eventuele terugbetalingen ontvangen van de (onbenut gebleven) subsidies die uitgekeerd werden aan niet-geconsolideerde actoren in het kader van de uitvoering van goedgekeurde projecten binnen het Vlaams Klimaatfonds.

Kredietevolutive:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2024	0	256.195	0
Bijstellingen BO 2025	0	41.805	0
BO 2025	0	298.000	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutive:

De ontvangsten worden verhoogd met 41.805 keuro ten gevolge van een actualisatie van de veilingopbrengsten van emissierechten.

Wat betreft de ontvangsten van het Vlaams Klimaatfonds fungeert de federale overheid in het kader van het Europees systeem van emissierechten (EU ETS) als beheerder van de Belgische emissierechten en als ontvanger van de Belgische veilinginkomsten. De ontvangsten van het Vlaams Klimaatfonds zijn hierbij afhankelijk van 2 parameters: het totaal aantal geveilde emissierechten voor rekening van Vlaanderen en de marktprijs per emissierecht. De ontvangsten die in 2025 mogen worden aangerekend komen overeen met het Vlaamse aandeel in de

opbrengst van de veilingen die tijdens het kalenderjaar 2024 worden georganiseerd.

Het veilingvolume is afhankelijk van de exacte werking van de Europese Markt Stabiliteit Reserve (MSR) en van de hoeveelheid emissierechten die kosteloos wordt verleend aan industriële installaties. Daarnaast kunnen ook andere beleidsevoluties (zoals de mogelijke afoming van veilinginkomsten t.b.v. de EU-begroting) een negatieve impact hebben op het Vlaams veilingvolume.

De CO₂-prijs is per definitie marktafhankelijk, waarbij de wet van vraag en aanbod speelt.

In deze raming voor 2025 wordt er ten voorlopige titel in afwachting van een nieuw te onderhandelen Samenwerkingsakkoord "Burden Sharing" een Vlaams aandeel van 52,76 % van de Belgische veilinginkomsten verondersteld (dit is het veilingaandeel voor Vlaanderen in de periode 2013-2020 en de periode 2021-2022) en werd er rekening gehouden met het veilingvolume dat in de loop van 2024 wordt geveild ten voordele van België en dat op 31/07/2024 werd vastgelegd in de definitieve veilingkalender voor 2024. De raming houdt eveneens rekening met de Vlaamse emissierechten onder het flexibiliteitsmechanisme die niet worden geveild maar bijgehouden om desgevallend later in de ESR-sector in te zetten. Dit leidt tot een stijging van het veilingvolume ten opzichte van 2024 (3.167.355 voor ESR-jaar 2024 vs 4.249.133 voor ESR-jaar 2025).

Voor de CO₂-prijs wordt er rekening gehouden met een geraamde marktprijs voor de ESR-periode 2025 van 70,12 €/ton. De ingeschreven ontvangsten voor het Klimaatfonds in 2025 stijgen hierdoor bij deze raming met 42 miljoen euro ten opzichte van de BA2024. Er wordt een ESR-ontvangst voor het Klimaatfonds ingeschreven van ongeveer 298 miljoen euro.

Uitgavenartikelen

QE0-1QHB2IB-IS- EEN AMBITIEUS EN PRAGMATISCH KLIMAATBELEID VOOR DE PERIODE 2021-2030 (KLIMAATFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Nieuw artikel. De Vlaamse Regering voorziet binnen de beleidsvelden Energie en Klimaat aanvullende toelagen vanuit reguliere kredieten aan het Energiefonds en het Vlaams Klimaatfonds (uitzondering op artikel 15 van het VCO via decretales machtiging uitgavendecreet) om de verwachte tekorten op te vangen (nieuw beleid). Dit artikel betreft de toelage vanuit de reguliere kredieten van het beleidsveld Klimaat.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0

Andere bijstellingen	22.423	22.423
BO 2025	22.423	22.423

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Nieuw beleid: Financiering begrotingsfonds vanuit Algemene Middelen	22.423	22.423	Financiering ter opvang van het verwachte tekort
TOTAAL	22.423	22.423	

QE0-1QHB2IB-PR - EEN AMBITIEUS EN PRAGMATISCH KLIMAATBELEID VOOR DE PERIODE 2021-2030 (KLIMAATFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Uitgavenartikel ter prefinanciering van uitgaven Vlaams Klimaatfonds door reguliere kredieten wegens het voorlopig uitblijven van een nieuw intra-Belgisch Samenwerkingsakkoord over de verdeling van de veilinginkomsten van emissierechten. Uitblijven van dit akkoord leidt tot een tekort aan kasmiddelen in het Vlaams Klimaatfonds sinds 2022. Uit voorzorg en om dit eventueel nog blijvend tekort aan kasmiddelen op te vangen, wordt ook voor het begrotingsjaar 2025 een prefinanciering uit de reguliere kredieten voorzien via deze provisie. Deze prefinanciering heeft in 2025 betrekking op uitgaven in het kader van klimaatmaatregelen, in concreto voor PAS (stikstofherstel en landbouwmaatregelen). In een latere fase wordt deze prefinanciering terug aangezuiverd via desaffectatie van het Vlaams Klimaatfonds na ontvangst van nieuwe ontvangsten uit emissierechten.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	63.809	126.432
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-40.809	-9.449
BO 2025	23.000	116.983
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Actualisatie vereffeningskalender	0	-9.449	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
Bijstelling beleidsruimte voor Vlaamse klimaatmaatregelen 2025	23.000	0	Beperking beleidsruimte voor Vlaamse klimaatmaatregelen 2024 tot PAS-maatregelen
Terugdraai Vrije beleidsruimte BA2024	-63.809	0	Terugdraai vrije beleidsruimte 2024
TOTAAL	-40.809	-9.449	

QE0-1QHB2IH-IS - DAB BRV-FONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Uitgavenartikel ter prefinanciering van uitgaven Vlaams Klimaatfonds - voorzien voor de DAB BRV-fonds - via reguliere kredieten wegens het voorlopig uitblijven van een nieuw intra-Belgisch Samenwerkingsakkoord over de verdeling van de veilinginkomsten van emissierechten. Uitblijven van dit akkoord leidt tot een tekort aan kasmiddelen in het Vlaams Klimaatfonds sinds 2022. Uit voorzorg en om dit eventueel nog blijvend tekort aan kasmiddelen op te vangen, wordt ook voor het begrotingsjaar 2025 een prefinanciering uit reguliere kredieten voorzien via dit artikel. In een latere fase wordt deze prefinanciering terug aangezuiverd via desaffectatie van het Vlaams Klimaatfonds na ontvangst van nieuwe ontvangsten uit emissierechten.

Via dit artikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de doelstellingen van het Vlaamse klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel via het DAB BRV-fonds ingezet voor de uitbetaling van planschade aan de lokale overheden via het Bouwshifffonds.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	25.000
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	25.000
BO 2025	0	50.000
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolucie:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Actualisering vereffeningskalender	0	25.000	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
TOTAAL	0	25.000	

QE0-1QHB2IK-IS - ENERGIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Uitgavenartikel ter prefinanciering van uitgaven Vlaams Klimaatfonds door reguliere kredieten wegens het voorlopig uitblijven van een nieuw intra-Belgisch Samenwerkingsakkoord over de verdeling van de veilinginkomsten van emissierechten. Betreft hier meer bepaald de prefinanciering van de cofinancieringstoelage uit het Vlaams Klimaatfonds aan het Energiefonds in het kader van de werking van energieleningen alsook voor rentesubsidies (gekoppeld aan een renovatiekrediet). In een latere fase wordt deze prefinanciering terug aangezuiverd via desaffectatie van het Vlaams Klimaatfonds na ontvangst van nieuwe inkomsten uit emissierechten.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	20.000	20.000
BO 2025	20.000	20.000
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolucie:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Energielening: vraag om te prefinancieren vanuit de klimaatprovisie wegens kastekort VKF	20.000	20.000	Wegens kastekort in het Klimaatfonds kan deze financiering niet meer, zoals de voorgaande vier jaren, gebeuren vanuit QE0-1QHB4IK-IS.
TOTAAL	20.000	20.000	

QE0-1QHB2IY-IS - FONDS VOOR INNOVEREN EN ONDERNEMEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Uitgavenartikel ter prefinanciering van uitgaven Vlaams Klimaatfonds – voorzien voor de toelage aan het Fonds voor Ondernemen en Innoveren – via reguliere kredieten wegens het voorlopig uitblijven van een nieuw intra-Belgisch Samenwerkingsakkoord over de verdeling van de veilinginkomsten van emissierechten. Om het tekort aan kasmiddelen van het Vlaams Klimaatfonds op te vangen, wordt de te voorziene toelage uit klimaatmiddelen aan het Fonds voor Ondernemen en Innoveren ingeschreven onder dit regulier uitgavenartikel (ingevoerd vanaf begrotingsjaar 2022). In een latere fase wordt deze prefinanciering terug aangezuiverd via desaffectatie van het Vlaams Klimaatfonds na ontvangst van nieuwe ontvangsten uit emissierechten.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	148.738	148.738
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	76.337	76.337
BO 2025	225.075	225.075
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Actualisatie terugbetaling ICL aan het Fonds voor Innoveren en Ondernemen	76.337	76.337	Voor de vergoedingen die in 2024 vanuit het FIO worden uitbetaald aan energie-intensieve ondernemingen in het kader van ICL (en die dus in 2025 vanuit het VKF zullen worden gecompenseerd) wordt momenteel een bedrag van 225 miljoen euro ingeschat. Deze stijging ten opzichte van 2023 wordt onder meer verklaard door een hogere CO2-prijs voor de

			berekening van deze compensaties.
TOTAAL	76.337	76.337	

QE0-1QHB4I0-IS - AGENTSCHAP PLANTENTUIN MEISE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen inzake klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	163
BO 2025	0	163
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Actualisering Vereffeningskalender	0	163	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
TOTAAL	0	163	

QE0-1QHB4I1-IS - VLAAMSE VERENIGING VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING EN TECHNISCHE BIJSTAND

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen inzake klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	167
BO 2025	0	167
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Actualisering Vereffeningskalender	0	167	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
TOTAAL	0	167	

QE0-1QHB4I2-IS - VLAAMS INSTITUUT VOOR BIOTECHNOLOGIE – INTERNATIONAL PLANT BIOTECHNOLOGIE OUTREACH

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen inzake klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QHB4IA-IS - VLAAMS FONDS VOOR LANDBOUW EN VISSERIJ

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel binnen het departement landbouw en visserij ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QHB4IB-WT - EEN AMBITIEUS EN PRAGMATISCH KLIMAATBELEID VOOR DE PERIODE 2021-2030 (KLIMAATFONDS)**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Via dit artikel van het Vlaams Klimaatfonds draagt het VEKA bij aan de uitvoering van de strategische plannen gericht op het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid, om zo te komen tot een klimaatvriendelijke samenleving.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2024	17.000	10.118
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	5.423	25.885
BO 2025	22.423	36.003
Aanwending VAK-ruiter		

36.003 keuro VEK bevat naast de compensatie voor tekorten in de beleidsruimte van 22.423 keuro ook 13.581 keuro te vereffenen voor IKF projecten in 2025.

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Enmalig BA 2024: IKF-besteding via kasmiddelen-VKF ipv via klimaatprovisie	-14.206	0	Terugdraai financiering BA 2024
Bijstelling ifv actualisering vereffeningskalender	0	3.462	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
Enmalig BA 2024: Geannuleerd VAK van niet voltooide IKF-projecten	-2.794	0	Terugdraai wegens stopzetting twee IKF-projecten uit periode 2021-2022, eenmalig in rekening gebracht bij BA2024
Nieuw beleid: Financiering begrotingsfonds vanuit Algemene Middelen	22.423	22.423	Financiering ter opvang van het verwacht tekort in het VKF
TOTAAL	5.423	25.885	

QE0-1QHB4IC-IS - VLAAMSE INSTELLING VOOR TECHNOLOGISCH ONDERZOEK (VITO)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel binnen het Vlaams Instelling voor Technologisch Onderzoek ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0

<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	243
BO 2025	0	243
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
actualisering vereffeningskalender IKF-projectsubsidies Call 2023	0	243	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
TOTAAL	0	243	

QE0-1QHB4ID-IS - SPORT VLAANDEREN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel binnen de Sport Vlaanderen ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QHB4IE-IS - FONDS ONROEREND ERFGOED

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel binnen Fonds Onroerend Erfgoed ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QHB4IF-IS - VLAAMSE DIENST VOOR ARBEIDSBEMIDDELING EN BEROEPSOPLEIDING (VDAB)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel binnen de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
--	-----	-----

BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QHB4IG-IS - DAB FONDS VOOR PREVENTIE EN SANERING INZAKE MILIEU EN NATUUR (DAB MINAFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel binnen de DAB MINAFonds ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QHB4IH-IS - DAB BRV-FONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Uitgavenartikel ter prefinanciering van uitgaven Vlaams Klimaatfonds door reguliere kredieten wegens het voorlopig uitblijven van een nieuw intra-Belgisch Samenwerkingsakkoord over de verdeling van de veilinginkomsten van

emissierechten. Om het tekort aan kasmiddelen van het Vlaams Klimaatfonds op te vangen, wordt de te voorziene toelage uit klimaatmiddelen aan de DAB BRV-Fonds ingeschreven onder dit regulier uitgavenartikel (ingevoerd vanaf begrotingsjaar 2023). In een latere fase wordt deze prefinanciering terug aangezuiverd via desaffectatie van het Vlaams Klimaatfonds na ontvangst van nieuwe ontvangsten uit emissierechten. Hiermee wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte-termijnklimaatbeleid en de uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QHB4II-IS - DAB DOCUMENTBEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door DAB Documentenbeheer ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0

Aanwending VAK-ruiter		
-----------------------	--	--

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

**QE0-1QHB4IJ-IS – VLAAMS INFRASTRUCTUURFONDS VOOR
PERSOONSGEBONDEN AANGELEGENHEDEN (VIPA)**

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door VIPA ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QHB4IK-IS - ENERGIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel op het Energiefonds ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	20.000	20.000
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-20.000	-20.000
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
	-20.000	-20.000	Wegens kastekort in het Klimaatfonds kan deze financiering niet meer, zoals de voorgaande vier jaren, gebeuren vanuit QE0-1QHB4IK-IS, maar wel via QE0-1QHB2IK-IS.
TOTAAL	-20.000	-20.000	

QE0-1QHB4IL-IS - VZW DE RAND

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door VZW De Rand ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake Intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0

BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QHB4IM-IS - EIGEN VERMOGEN INSTITUUT VOOR LANDBOUW- EN VISSERIJONDERZOEK (EV ILVO)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel EV ILVO ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QHB4IN-IS - FONDS DEPARTEMENT ONDERWIJS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door Fonds Departement Onderwijs ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QHB4IO-IS - FONDS HOGER ONDERWIJS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door Fonds Hoger Onderwijs ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QHB4IP-IS - VLAAMS ENERGIEBEDRIJF (VEB)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit nieuwe artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel via het VEB ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QHB4IQ-IS - HET FACILITAIR BEDRIJF (HFB)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel wordt invulling gegeven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door HFB ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QHB4IR-IS - VLAAMSE MAATSCHAPPIJ VOOR SOCIAAL WONEN (VMSW)**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door VMSW ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QHB4IS-IS - FONDS INFRASTRUCTUUR CULTUUR EN JEUGD**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door Fonds Infrastructuur Cultuur en Jeugd ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2024	0	0

<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QHB4IT-IS - VLAAMS LANDBOUWINVESTERINGSFONDS (VLIF)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake klimaatmaatregelen bij VLIF.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

**QE0-1QHB4IU-IS - VLAAMS INFRASTRUCTUURFONDS VOOR
PERSOONSGEBONDEN AANGELEGENHEDEN (VIPA)**

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door VIPA ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake intern klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QHB4IV-IS - VLAAMSE VERVOERMAATSCHAPPIJ DE LIJN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QHB4IW-IS - HET GEMEENSCHAPSONDERWIJS (GO!)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door GO! ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake klimaatmaatregelen binnen het Gemeenschap Onderwijs.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QHB4IX-IS - AGENTSCHAP VOOR INFRASTRUCTUUR IN HET ONDERWIJS (AGION)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door AGION ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake klimaatmaatregelen in het Onderwijs.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0

Aanwending VAK-ruiter		
-----------------------	--	--

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QHB4IY-IS - FONDS VOOR INNOVEREN EN ONDERNEMEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Vlaams Klimaatfonds en via dit toelageartikel draagt het departement bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het uitvoeren en versterken van het korte termijn klimaatbeleid.

Concreet worden de middelen op dit artikel door Fonds voor Ondernemen en Innoveren ingezet ter uitvoering van de beslissingen van de Vlaamse Regering inzake indirecte "carbon leakage" (ICL).

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

1.3.5. DAB's

Niet van toepassing

1.3.6. Overige entiteiten onder gezag

Niet van toepassing

1.3.7. Overige entiteiten onder toezicht

Niet van toepassing

IV. BELEIDSVELD I: ENERGIE

Voor het beleidsveld Energie is er slechts 1 inhoudelijk structurelement "Energie".

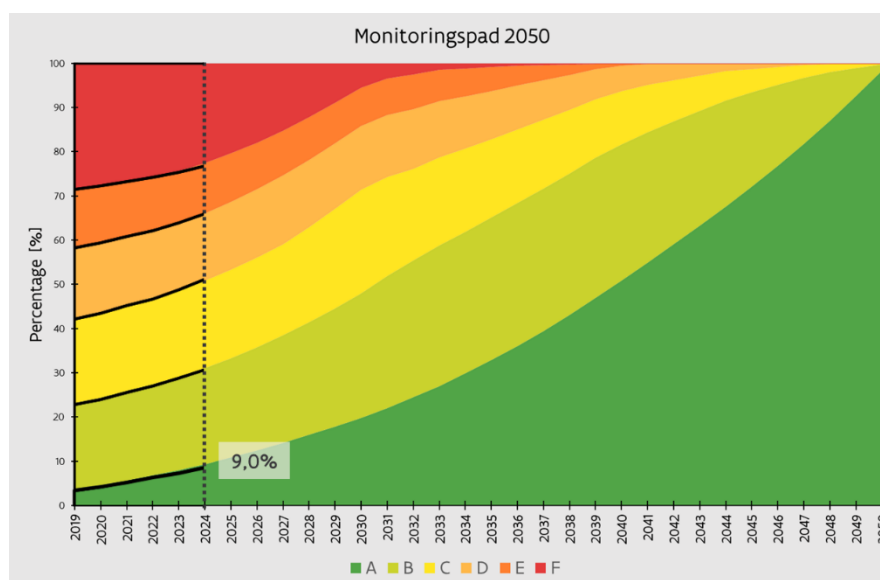
1. Inhoudelijk structurelement Energie

Prestatie-indicator

Monitoringspad EPC-labels

Onderstaande figuur geeft de labelverdeling van EPC-scores, die wordt afgezet tegenover de renovatiedoelstelling uit de langetermijnrenovatiestrategie (LTRS). Deze indicator is representatief voor de doeltreffendheid van het Vlaamse energetische renovatiebeleid.

Uit de recentste cijfergegevens van het VEKA (oktober 2024) blijkt dat er op 1 januari 2024 reeds 9 % van de Vlaamse woningen (eengezinswoningen en appartementen) een A-label heeft en 22,1% een label B. Daartegenover staat dat nog steeds ca. een derde van de woningen een E- of F-label heeft.

Figuur 1 Monitoringspad 2050 EPC-labels

1 jan	A(+)	B	C	D	E	F
2019	3,83	19,4	19,2	16,0	13,1	28,5
2020	4,63	19,8	19,4	15,8	12,8	27,7
2021	5,70	20,2	19,5	15,6	12,3	26,6
2022	6,77	20,6	19,6	15,4	12,0	25,7
2023	8,0	21,0	19,6	15,3	11,7	24,4
2024	9,3	21,7	19,8	15,3	11,3	22,6

2025	10,8	22,5	20,0	15,4	10,9	20,4
2026	12,4	23,4	20,3	15,4	10,5	17,9
2027	14,1	24,4	20,6	15,5	10,1	15,2
2028	15,9	25,5	21,5	15,2	9,7	12,2
2029	17,8	26,8	22,4	14,8	9,2	9,0
2030	19,8	28,1	23,5	14,4	8,7	5,5
2031	22,0	29,8	22,5	14,0	8,3	3,5
2032	24,4	31,0	20,7	13,5	7,9	2,5
2033	27,0	31,8	19,9	12,7	7,1	1,5
2034	29,8	32,0	18,8	11,9	6,3	1,2
2035	32,8	32,2	17,7	11,0	5,4	0,9
2036	36,0	32,3	16,6	10,0	4,4	0,6
2037	39,4	32,3	15,5	9,0	3,4	0,4
2038	43,0	32,0	14,4	7,9	2,3	0,3
2039	46,8	31,7	13,3	6,8	1,2	0,2
2040	50,8	30,8	12,0	5,8	0,4	0,2
2041	54,9	29,5	10,6	4,7	0,0	0,2
2042	59,1	27,8	9,3	3,7	0,0	0,2
2043	63,3	25,9	8,0	2,6	0,0	0,2
2044	67,6	23,9	6,7	1,6	0,0	0,2
2045	72,0	21,3	5,3	1,1	0,0	0,2
2046	76,7	18,3	4,1	0,7	0,0	0,2
2047	81,7	14,9	2,9	0,2	0,0	0,2
2048	87,0	10,9	1,9	0,0	0,0	0,2
2049	92,6	6,2	0,9	0,0	0,0	0,2
2050	98,2	1,390	0,176	0,0	0,0	0,187

1.1. Strategische doelstellingen op het niveau van het inhoudelijk structurelement Energie

Voor het ISE Energie worden de volgende strategische doelstellingen opgenomen.

- SD 1. Evolutie naar een energiezuinig en klimaatneutraal gebouwenpark versnellen

- SD 2. De energie-efficiëntie van onze ondernemingen verhogen
- SD 3. Zorgen voor een versnelde uitbouw van de duurzame energieproductie
- SD 4. Onze energiemarkt en onze energiesystemen slimmer, toekomstbestendig en ten bate van consument maken
- SD 5: De betaalbaarheid van energie bewaken en de prijsverhouding elektriciteit-fossiele brandstoffen corrigeren
- SD 6: We versterken het sociaal energie- en klimaatbeleid
- SD7: We zorgen voor een effectieve en daadkrachtige handhaving

1.2. Operationele doelstellingen

In wat volgt worden alle operationele doelstellingen besproken, gebundeld per strategische doelstelling.

SD 1: Evolutie naar een energieuinig en klimaatneutraal gebouwenpark versnellen

OD 1.1: Normerend en regelgevend kader voor energieuinig en fossielvrij gebouwenpark implementeren

- **Residentiële gebouwen**

In het regeerakkoord werd bepaald dat de renovatieverplichting voor residentiële gebouwen wordt bijgesteld. Het vooropgestelde aanscherpingspad wordt geschrapt en het huidige minimumniveau (label D) wordt aangehouden. Het blijft echter noodzakelijk dat renovaties resulteren in een betere energieprestatie en bijhorend label. Ik zal hierover duidelijk blijven communiceren en het ondersteuningsbeleid (zie OD 1.2) hiertoe inzetten. Ook de termijn om te voldoen aan de renovatieverplichting wordt opgetrokken van 5 jaar naar 6 jaar zodat nieuwe eigenaars meer tijd hebben om de woning te renoveren en de vooropgestelde labeleis te behalen. Daarnaast wordt de termijn om de bewijsstukken bij Ingrijpende Energetische Renovaties (IER) aan te leveren eveneens verlengd naar 6 jaar zodat deze termijnen op elkaar afgestemd zijn. Ik zal hiertoe de nodige voorbereidingen in 2025 opstarten.

Ik zal een voorstel uitwerken voor een haalbaar verplicht EPC-labelpad voor gemeenschappelijke delen van een appartementsgebouw, dat zal gelden ongeacht verkoop of verhuur. Dit aanscherpingspad biedt duidelijkheid en voorspelbaarheid en biedt de mogelijkheid aan VME's om op tijd de nodige budgetten en werkzaamheden in te plannen. Zo wordt het gebouwlabel een collectieve parameter die door alle mede-eigenaars samen moet verbeterd worden, los van de mogelijke individuele belangen van de mede-eigenaars m.b.t. hun eigen appartement. Dit pad zal worden opgenomen in het ontwerp van Vlaams renovatieplan (zie ISE Klimaat, OD 2.3).

- **Niet-residentiële gebouwen**

De huidige EPC-labels voor grote niet-residentiële gebouwen worden in kaart gebracht. Op basis hiervan wordt in 2025 een voorstel uitgewerkt voor het traject van minimale EPC-labels dat richting 2050 met verschillende tussenstappen behaald moet worden door eenheden met een EPC NR. In afstemming hiermee wordt in 2025 ook een voorstel voor het langetermijnpad met minimaal te behalen EPC-labels in kader van de renovatieverplichting uitgewerkt. Bij het vastleggen van deze langetermijnpaden zal er voldoende aandacht zijn voor de haalbaarheid in

verschillende contexten. Deze paden zullen worden opgenomen in het Vlaamse renovatieplan (zie ISE Klimaat, OD 2.3).

- **Publieke gebouwen**

De publieke sector krijgt in de nieuwe Energie-efficiëntierichtlijn (EED) een belangrijke voorbeeldrol toebedeeld. Zo stelt de EED in artikel 5 een minimale jaarlijkse energiebesparing van 1,9% voorop voor de overheidsinstanties. Aanvullend legt artikel 6 van dezelfde Richtlijn op dat jaarlijks minstens 3% van de bruikbare vloeroppervlakte van de gebouwen in eigendom van overheidsinstanties wordt gerenoveerd tot minstens BEN-niveau. In 2025 wordt een regelgevend voorstel uitgewerkt om deze artikels om te zetten in Vlaamse regelgeving.

Er wordt door het VEB in 2025 een evaluatie gemaakt van het Actieplan Energie Efficiëntie 2021-2025. Op basis van deze inzichten zal het Actieplan Energie Efficiëntie 2026-2030 worden voorbereid. Hierbij zal er eveneens aandacht zijn voor linken met de nieuwe Europese Energie-efficiëntierichtlijn (EED).

OD 1.2: Gepaste financiële ondersteuning voorzien als hefboom voor een energiezuinig en fossielvrij gebouwenpark

- **Mijn VerbouwPremie**

Rekening houdend met een evaluatie van de Mijn VerbouwPremie, wijzig ik de voorwaarden van de MVP met het oog op een maximale impact op het reduceren van de uitstoot en het versterken van de draagkracht van de burgers, met de bedoeling deze aanpassing te laten ingaan vanaf 2026. We zetten Vlamingen daarmee aan om beter te doen dan de norm (i.e. label D). Ik verfijn de inkomenscategorieën en steunniveaus. Daarbij ga ik uit van een verruimd inkomensbegrip en respecteer ik de bestaande progressieve verdeling tussen de steunniveaus van de MijnVerbouwpremie voor elke burger. . We onderzoeken daarbij hoe we renovatie haalbaar maken voor de Vlamingen met een beperkte financiële draagkracht. Daarnaast onderzoek ik of de MVP verder moet worden afgestemd op bijzondere woonvormen, zoals cohousingprojecten of projecten van wooncoöperaties.

In kader van de evaluatie van de MVP zal ik specifieke aandacht hebben voor de MVP voor niet-residentiële gebouwen en de premie relighting.

Wie een woning of appartement renoveert tot label C of beter, ondersteunen we bijkomend via de EPC-labelpremie.

- **Mijn VerbouwLening**

Ik zal ook de nodige initiatieven nemen om de Mijn VerbouwLening te versterken door het koppelen van een getrapte rentekorting aan het inkomen van de aanvrager en binnen de budgettaire mogelijkheden opnieuw een renteloze variant aan te bieden voor een af te lijnen specifieke doelgroep van laagste inkomens. De timing hiervan zal afgestemd worden op de hervormingen die in het kader van MVP voorzien zijn tegen 1 januari 2026.

De MVL die voor VME bestemd is, alsook de werken die in aanmerking komen, zullen worden geëvalueerd en geoptimaliseerd, om aldus de collectieve renovaties van appartementsgebouwen te stimuleren.

OD 1.3: Initiatieven voor sensibilisering en begeleiding op maat

- **Mijn VerbouwBegeleiding**

Begin 2025 wordt de Mijn VerbouwBegeleiding Basis gelanceerd vanuit de energiehuisen als een kosteloze trajectbegeleiding bij renovatie. Woningeigenaars met een midden of laag inkomen kunnen dan tot 2030 neutraal, onafhankelijk en gratis renovatieadvies krijgen. Op basis van een huisbezoek wordt een gepersonaliseerd stappenplan opgemaakt en is er begeleiding tot en met de oplevering van de werken. Het energiehuis ontvangt een vergoeding per traject dat leidt tot de uitvoering van een energiebesparende investering. Vanaf de lancering zoeken we in een open dialoog met de energiehuisen voortdurend naar optimalisaties en bijstellingen, die waar nodig leiden tot aanpassingen in de regelgeving.

Het VEKA zal in 2025 eerst evalueren of de implementatie van de principieel goedgekeurde Mijn VerbouwBegeleiding EPC (het begeleiden van een renovatie tot een bepaald label) een meerwaarde vormt op het aanbod begeleiding dat de energiehuisen al aanbieden alvorens deze verder uit te werken. Bij deze variant kan renovatiebegeleiding worden aangeboden bij de renovatie van woningen met EPC-label E of F tot label C of beter (voor appartementen label B) aan huishoudens uit de laagste inkomensdoelgroep en eigenaars die verhuren aan een woonmaatschappij of via geconventioneerde verhuur.

Het tijdelijke aanbod bij de energiehuisen voor het uitvoeren van de basistaken met betrekking tot de begeleiding van gezinnen uit de laagste inkomensdoelgroepen bij het onderhoud van een centraal stooktoestel of de plaatsing van een fotovoltaïsche installatie of deelname aan een lokaal energiedeelproject met een fotovoltaïsche installatie binnen hetzelfde appartementsgebouw wordt verlengd tot 2030. Deze diensten zorgen bij moeilijk bereikbare huishoudens voor een verhoogde veiligheid, een verlaging van het energiegebruik en de uitstoot en ondersteunen de toegang tot hernieuwbare energie.

- **Geïntegreerde loketwerking energiehuisen en woonloketten**

Met het oog op de verdere integratie van de woon-en energieloketten met een laagdrempelige en performante dienstverlening in iedere Vlaamse gemeente deze legislatuur, zal ik het VEKA en Wonen in Vlaanderen opdracht geven om in 2025 verder onderzoek en overleg te plegen met alle betrokkenen om te komen tot een integratieroadmap, met het oog op een afgelijnd takenpakket en afgestemde financiering.

Daarnaast starten we in 2025 samen met het beleidsveld Wonen aan de ontwikkeling van een geïntegreerde website die alle relevante informatie in verband met energie, woningkwaliteit en betaalbaar wonen bevat, op zowel Vlaams als lokaal niveau, zodat de burger ook digitaal gemakkelijk de weg vindt naar de gewenste info en begeleiding.

Op basis van de resultaten van het Europees LIFE FOSSTER project, dat loopt tot eind november 2025, waarin allerlei best practices en ondersteunende tools worden ontwikkeld zoals een marketingstrategie, tools voor renovatieadvies en financieel advies, zal ik nagaan hoe energiehuisen verder kunnen evolueren naar volledige one-stop-shops waarbij ook de matching van de vraag naar renovatie en de uitvoering door lokale aannemers gefaciliteerd worden.

- **Woningpas/Gebouwenpas**

De Woningpas is een digitaal paspoort van een woning, raadpleegbaar door de eigenaar en degene gemachtigd door de eigenaar. Via de woningpas krijgt elke eigenaar (of gemachtigde) toegang tot heel wat relevante informatie van de overheid over zijn woning, zijn perceel en de omgeving. In uitbreiding van de woningpas, wordt voor niet-residentiële gebouwen in het najaar 2024 een Gebouwenpas gelanceerd. De Gebouwenpas maakt voor de eigenaar of de gebouwbeheerder de digitale opslag, raadpleging en uitwisseling mogelijk van gebouw-, grond- en omgevingsgebonden informatie en aanbevelingen om onder meer de energetische prestatie van het gebouw te verbeteren en de renovatieverplichting op te volgen.

In 2025 zal het VEKA samen met de betrokken entiteiten nagaan hoe de Woningpas en de Gebouwenpas verder verrijkt kunnen worden en hoe gegevens in de gebouwenpas beschikbaar kunnen gesteld worden voor derden in kader van verkoop en verhuur.

OD 1.4: Collectieve renovaties stimuleren

Met betrekking tot collectieve renovaties, zal ik volgend jaar het accent leggen op de renovatie van appartementen..

In de eerste plaats, zal ik een voorstel uitwerken voor een haalbaar verplicht EPC-labelpad voor gemeenschappelijke delen van een appartementsgebouw, dat zal gelden ongeacht verkoop of verhuur (zie supra).

Sinds maart 2023 kunnen VME's beroep doen op de financiële ondersteuning via een raamcontract voor de opmaak van een renovatiemasterplan.¹ Om te komen tot een vereenvoudigde administratieve aanpak en een verdere opschaling, zal ik het lopende raamakkoord omzetten in een structurele premie.

Om VME's te overtuigen tot een renovatiebeslissing, kunnen ze bij de energiehuizen beroep doen op kosteloze ondersteuning via Mijn VerbouwBegeleiding Renovatiemasterplan VME vanaf 2025. Nadat een VME beslist heeft te renoveren, kan de VME ook bij de uitvoering verder beroep doen op de Mijn VerbouwBegeleiding Basis, die we daarvoor naar scope en aanpak versterken.

We verfijnen ook de instrumenten die renovatie bij appartementsgebouwen ondersteunen en leggen de focus op collectieve investeringsbeslissingen waarbij we zowel de VME als eigenaar-bewoners met beperkte middelen extra ondersteuning bieden (zie MVP en MVL).

Op basis van de analyse van de effectiviteit van het hele instrumentarium voor advies, begeleiding, ondersteuning en financiering werken we tegen eind 2025 een actieplan renovatie appartementen 2030 uit dat wordt geïntegreerd in het ontwerp van Vlaams plan voor de renovatie van gebouwen 2050 (zie ISE Klimaat, OD 2.3). Daarbij houden we rekening met het te beslissen aanscherpingspad voor het EPC-gebouwlabele én met het grote aandeel dat appartementsgebouwen inneemt in het woningbestand (29%).

Naast de focus op appartementsgebouwen, ondersteunen we ook samen met het beleidsveld Wonen de collectieve renovatie van individuele woningen en sociale woonwijken met het oog op het verbeteren van de energieprestatie en het behalen van de minimale woningkwaliteitsvereisten.

¹<https://www.vlaanderen.be/bouwen-wonen-en-energie/bouwen-en-verbouwen/een-appartement-verbouwen/renovatiemasterplan-voor-appartementsgebouwen>

We versterken de expertise en de capaciteit bij de energiehuizen via een verhoging van de basisfinanciering met bijkomende energieconsulenten. Onder coördinatie van het VEKA zullen deze consulenten groepsaankopen en collectieve renovaties stimuleren en knelpunten detecteren bij collectieve renovaties. De MVL kan daarbij worden ingezet als prefinanciering. Samen met de energiehuizen bekijken we onder welke voorwaarden Mijn VerbouwBegeleiding een collectieve aanpak kan versterken en gaan we na welke rol het VEB of intergemeentelijke samenwerkingsverbanden kunnen spelen in het samen opzetten van groepsaankopen en -aanbestedingen.

OD 1.5: Beleidskaders EPB en EPC optimaliseren

In Vlaanderen bestaan er twee beleidsinstrumenten die de energieprestatie van woningen berekenen: EPB (nieuwbouw en vergunningsplichtige renovaties; sinds 2006) en EPC (bestaande bouw; sinds 2009). Beide instrumenten zijn doorheen de jaren organisch gegroeid en sterk uitgebreid, wat op bepaalde vlakken geleid heeft tot een complexe en onderhoudsintensieve energieprestatieregelgeving (regelgeving, methodiek, software, helpdeskvragen, handhaving, ...). Tegelijk zijn het twee aparte instrumenten die zeer gelijkaardig zijn, maar toch verschillend. Dit leidt tot verwarring en efficiëntieverlies.

Daarom evalueren we beide instrumenten, stemmen ze minstens maximaal op elkaar af en analyseren of het mogelijk is ze om te vormen tot één, vereenvoudigd beleidsinstrument, in lijn met de EPBD-richtlijn en afgestemd op de behoeften van zowel nieuwbouw als renovatie. Ik zal in 2025 een visienota hierover voorleggen aan de Vlaamse Regering.

In 2025 zullen we starten met de ontwikkeling van een indicator voor de fossielvrije verwarming.

Vlaanderen moet energiezuinig en toekomstgericht bouwen met een doordacht gebruik van materialen. In uitvoering van de herziene Europese Richtlijn Energieprestatie van gebouwen (EPBD) zal ik samen met de Vlaamse minister bevoegd voor Omgeving onderzoeken hoe we de totale milieu-impact op basis van TOTEM op het energieprestatiecertificaat kunnen vermelden waar dat vereist is.

SD2: De energie-efficiëntie van onze ondernemingen verhogen

OD 2.1 Vrijwillige overeenkomsten met de energie-intensieve ondernemingen evalueren.

De Energiebeleidsovereenkomsten (verder: EBO's) vormen momenteel het speerpunt van het Vlaams beleid voor de energie-intensieve ondernemingen.

Vlaanderen heeft nu meer dan 20 jaar ervaring met deze vrijwillige overeenkomsten, met als focus het verbeteren van de energie-efficiëntie van de bestaande (voornamelijk) fossiele processen in de energie-intensieve industrie via het uitvoeren van rendabele maatregelen. Aangezien de huidige EBO's aflopen na 2026, is het belangrijk een verderzetting grondig te evalueren, in overleg met de betrokken sectoren. We houden hierbij rekening met de impact van de prestaties én tegenprestaties op het huidig en het toekomstig klimaat- en energiebeleid, het maximaal vermijden van bijkomende administratieve lasten, een blijvende duurzame verankering van onze Vlaamse industrie, rechtszekerheid, technologieneutraliteit en met de bijdrage aan de klimaat- en energietransitie

inzake o.m. elektrificatie, flexibiliteit (opslag en vraagzijdebeheer) en implementatie van de low carbon technologieën, etc.

De evaluatie zal afgerond zijn tegen december 2025 en dit in samenwerking met de bevoegde diensten van de minister bevoegd voor Economie.

OD 2.2 Regelgevend kader voor energie-intensieve en niet-intensieve ondernemingen implementeren

Om de energiebesparingen in de industriële sector te optimaliseren, wordt de implementatie van een energiebeheersysteem verplicht bij ondernemingen met een jaarlijks finaal energiegebruik van minstens 85 TJ (23,61 GWh). Vervolgens zijn ondernemingen met een jaarlijks finaal energieverbruik van minstens 10 TJ (2,78 GWh) verplicht een energieaudit uit te voeren. Dit resulteert in een verbreding van de doelgroep die verplicht zijn een energieaudit uit te voeren, aangezien de huidige ondergrens 50 TJ (13,89 GWh) bedraagt. Verder betekent dit ook dat de verplichting tot het opstellen van een energiebalans zal vervangen worden door een verplichting tot opstellen van een energieaudit. Een energiebalans dient in het huidige beleid immers opgesteld te worden door een kmo met een jaarlijks finaal energieverbruik tussen 20 TJ (5,56 GWh) en 50 TJ (13,89 GWh). Ik zal in 2025 een voorstel voor aanpassing van de regelgeving voorleggen aan de Vlaamse Regering.

OD 2.3 Ondersteunend kader voor ondernemingen uitwerken

We voorzien verder steun voor energie-efficiëntie bij ondernemingen. We stemmen in nauw overleg met VLAIO de bestaande instrumenten voor energie-efficiëntie bij ondernemingen op elkaar af zodat deze instrumenten slagkrachtiger worden en de aanvragers meer duidelijkheid krijgen over waar ze welke steun voor welke investeringen kunnen krijgen.

De bestaande Mijn VerbouwPremie en de premie relighting vallen buiten de scope van deze afstemming (zie OD 1.2). Gelet op het beperkte succes evolueren we in overleg met VLAIO en de betrokken sectoren of we de premie na audit moeten bijsturen.

SD 3: Zorgen voor een versnelde uitbouw van de duurzame energieproductie

OD 3.1: Zorgen voor een ondersteunend beleidskader voor duurzame energieproductie

Vlaanderen levert een faire bijdrage aan de Europese hernieuwbare energiedoelstelling 2030.

Om de inplanting van bijkomende hernieuwbare energie-installaties en de nodige netinfrastructuur en opslaginstructuur mogelijk te maken, ondersteunen we het beleidsdomein Omgeving bij de implementatie van de Europese Richtlijn Hernieuwbare Energie (RED III) inzake het vereenvoudigen en versnellen van vergunningsprocedures. Daarbij wordt ook onderzocht of het mogelijk en wenselijk is om versnellingszones af te bakenen zoals voorzien in de RED III.

We zorgen voor een stabiele marktwerking voor de certificatenmarkt voor groene stroom en warmte-krachtkoppeling, door aanbod en vraag naar certificaten op

elkaar af te stemmen. In dit kader voorzien we een jaarlijkse evaluatie van de beschikbaarheid van certificaten en het overschot en werken, indien nodig, maatregelen uit om een stabiele marktwerking te garanderen.

We bouwen verder aan een pragmatisch, goed functionerend systeem voor het toekennen en verhandelen van garanties van oorsprong in het Vlaamse Gewest, zodat consumenten een betrouwbaar zicht hebben op de herkomst van de afgenomen energie. VEKA start de kennisopbouw om op termijn de bevoegdheid als productiecoördinator, zoals beslist door de Vlaamse Regering, te kunnen opnemen. We onderzoeken daarbij ook de afstemming tussen garanties van oorsprong en de Uniedatabank die voorzien is in de REDIII.

OD 3.2 Verhogen van de energieproductie uit zonne-energie

De ambitie voor 2030 inzake geïnstalleerd vermogen PV wordt opgetrokken tot 10 GW.

De kostprijs voor zonnepanelen is de laatste jaren sterk gedaald. Financiële steun is daardoor niet meer nodig. De call 'groene stroom' voor nieuwe PV-projecten wordt daarom niet verlengd.

Om het potentieel van daken optimaal te benutten en om zoveel mogelijk burgers toegang te geven tot zonne-energie behouden we binnen de Mijn VerbouwLening zonnepanelen als maatregel waarvoor een lening met rentekorting kan worden afgesloten (zie OD 1.2). We continueren eveneens de gratis begeleiding die de Energiehuizen aanbieden aan huishoudens uit de laagste inkomensdoelgroep en VME's bij plaatsing van zonnepanelen tot 2030 (zie OD 1.3). De bestaande variant voor begeleiding bij het opzetten van lokale energiegemeenschappen binnen een appartementsgebouw wordt verder gepromoot.

De PV-verplichting voor grote elektriciteitsafnemers om zonnepanelen te installeren zal bijdragen tot deze doelstelling. We zorgen voor een optimale implementatie van de PV-verplichting voor grootverbruikers en openbare gebouwen en onderzoeken hoe de doelgroep kan worden uitgebreid rekening houdend met de Europese verplichtingen in de gebouwenregelgeving (EPBD-richtlijn). De flexibiliteit voor de in aanmerking komende alternatieven van nieuwe of bestaande investeringen in hernieuwbare energie in Vlaanderen wordt verhoogd. We werken ook een gepast handavingskader uit dat rekening houdt met de opstart van de maatregel (zie eveneens SD 7).

Ook wordt de premie voor asbestverwijdering voor niet-verwarmde niet-residentiële gebouwen in combinatie met de plaatsing van zonnepanelen verdergezet tot 2030.

Voor de sector van sociale huisvesting zal vanuit de bevoegdheid Wonen via ASTER volop verder gewerkt worden aan de uitrol van het plaatsen van zonnepanelen op de daken van het sociaal huurpatrimonium.

Verder is de verdere uitvoering van het huidige flexibiliteitsplan 2025 belangrijk om een verdere groei van PV mogelijk te maken door een betere netintegratie.

OD 3.3 Verhogen van de energieproductie uit windenergie

De ambitie voor 2030 inzake totale geïnstalleerde capaciteit voor wind wordt opgetrokken 2,8 GW.

Ik zal de rendabiliteit van nieuwe windprojecten op korte termijn onderzoeken.

Om de inplanting van bijkomende windturbines mogelijk te maken, ondersteunen we het beleidsdomein Omgeving bij de implementatie van de Europese Richtlijn Hernieuwbare Energie (RED III) inzake het vereenvoudigen en versnellen van vergunningsprocedures. Daarbij wordt ook onderzocht of het mogelijk en wenselijk is om versnellingszones af te bakenen zoals voorzien in de RED III. De havens, grootschalige industriegebieden en grootschalige lijninfrastructuur blijven ideale gebieden voor de inplanting van windturbines.

Samen met de ministers van Omgeving en Justitie onderzoeken we hoe we een solide, snelle vergunningsprocedure en een snelle behandeling van beroepen kunnen realiseren, zodat we de totale doorlooptijd voor projecten nodig voor de energie- en klimaattransitie aanzienlijk kunnen versnellen.

Binnen de Vlaamse overheid zetten we de samenwerking tussen de betrokken administraties binnen het Kernteam wind verder om de inplanting van windparken te faciliteren en af te stemmen. Dit Kernteam is een samenwerking tussen het departement Omgeving en het VEKA en brengt kennis vanuit milieutechnisch oogpunt, vanuit het ruimtelijk oogpunt en vanuit het energieoogpunt samen.

We zetten de samenwerking met de federale overheid verder om de radarproblematiek rond luchthavens aan te pakken, waardoor het potentieel voor windenergie in Vlaanderen wordt uitgebreid.

OD 3.4 Stimuleren van de productie van groene warmte, de benutting van restwarmte en warmtenetten

- **Warmtenetten**

Ik zal met de bevoegde minister van Economie in overleg treden om te onderzoeken op welke manier de bestaande instrumenten voor de vergroening van de warmtevraag van de industrie op elkaar kunnen afgestemd worden, zodat deze instrumenten slagkrachtiger worden en de aanvragers meer duidelijkheid krijgen over waar ze welke steun voor welke investeringen kunnen krijgen. Ik voorzie in 2025 steun voor een nieuwe projectoproep voor groene warmte-, restwarmte- en warmtenetprojecten.

De richtlijn energie-efficiëntie schrijft voor dat gemeenten met meer dan 45.000 inwoners een warmteplan opmaken. Dergelijk warmteplan omvat onder meer een indeling in gebieden waar de ontwikkeling van een gemeenschappelijke warmtevoorziening wordt gepland en gebieden waar een individuele warmteproductie aangewezen is. Ik zal hiervoor de uitwerking van een regelgevend en ondersteunend kader starten om gemeenten hierbij te begeleiden, de vereiste inhoud van warmteplannen vast te leggen en de warmteplannen te beoordelen. Ik zal hierbij ook onderzoeken op welke manier de opmaak van warmteplannen pragmatisch kan uitgebreid worden naar gemeenten met minder inwoners maar met een hoge warmtevraag en/of aanbod van restwarmte.

- **Warmtepompen**

In 2025 evalueer ik de premie voor warmtepompen die in het kader van MVP wordt toegekend. Doel is om de aangepaste premie, samen met de andere wijzigingen aan MVP, te laten ingaan in 2026 (zie ook OD 1.2).

Daarnaast zal ik samen met de regulator overleggen om na te gaan hoe de kosten van het specifiek elektriciteitsgebruik door warmtepompen kunnen worden gedrukt, door meer incentives te geven voor het flexibel aansturen daarvan. Daarbij moet worden bekeken hoe de specifieke baten daarvan voor de warmtepompgebruikers, zich verhouden tot de eventuele kosten en baten voor alle elektriciteitsgebruikers. Hierbij kan ook bekeken worden welke rol submetering van het elektriciteitsverbruik van de warmtepomp kan spelen, alsook het toelaten van meerdere leveranciers achter één toegangspunt.

SD 4: Onze energiemarkt en onze energiesystemen slimmer, toekomstbestendig en ten bate van de consument maken

OD 4.1 We zorgen voor een toekomstgericht kader voor flexibiliteit

In 2025 werk ik verder aan het kader en het beleid ter bevordering van een meer flexibel en geïntegreerd energiesysteem. Om ook kleine en mobiele gedecentraliseerde energieassets als thuisbatterijen en elektrische voertuigen de kans te geven hun flexibiliteit ten volle te benutten, zal ik overleg opstarten om eventuele drempels voor hun deelname aan de verschillende energiemarkten in de energieregelgeving in kaart brengen en mogelijke oplossingen naar voren schuiven. We zorgen ervoor dat ook dergelijke kleine, gedecentraliseerde energieactiva op niet-discriminerende wijze deel kunnen nemen aan de elektriciteitsmarkten, met inbegrip van congestiebeheer en het aanbieden van flexibiliteits- en balanceringsdiensten, onder meer via aggregatie.

Samen met de Minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Havens en Sport start ik met een onderzoek om na te gaan welke aanpassingen aan de regelgeving nodig zijn om ervoor te zorgen dat slim laden de norm wordt, minstens voor alle nieuwe of vervangen laadpunten voor normaal vermogen. We onderzoeken daarnaast de mogelijkheden om bidirectioneel laden breder ingang te laten vinden in Vlaanderen.

Om de informatiedoorstroom en digitalisering van het energiesysteem te bevorderen, verplichten we spelers als de netbeheerders en fabrikanten van energieassets als batterijen en elektrische voertuigen om de nodige data ter beschikking te stellen van de verschillende deelnemers in de elektriciteitsmarkt. We onderzoeken het gebruik van (internationale) standaarden om de interoperabiliteit van het energiesysteem en de onderliggende assets te waarborgen.

De resultaten van een studie rond het potentieel van flexibiliteit zal ik gebruiken bij de verdere onderbouwing van het regelgevend kader en beleid m.b.t. flexibiliteit en de voorbereiding van het Flexibiliteitsplan 2030.

Om elektriciteitsgebruikers te stimuleren om hun gebruik te optimaliseren en zo hun factuur te verlagen zal ik de site maakjemeterslim.be in 2025 actualiseren.

OD 4.2 We werken oplossingen uit voor het efficiënt beheer van netcapaciteit en de integratie van hernieuwbare energie en elektrificatie

Ik zal in 2025 starten met de omzetting van de EMD 5 Richtlijn. Daarbij zullen we een regelgevend kader voor flexibele aansluitingsovereenkomsten implementeren. Flexibele aansluitingsovereenkomsten geven netbeheerders extra mogelijkheden om netgebruikers aan te sluiten.

Gelet op het belang van flexibiliteit en slimme netten als onderdeel van het energiesysteem van de toekomst wordt in 2025 een onderzoek uitgevoerd voor de ontwikkeling van een indicatorenset die zal toelaten het beleid en de evolutie naar een slimmer, meer flexibel net te monitoren.

OD 4.3: We geven vorm aan een toekomstbestendig marktmodel met meer mogelijkheden voor consumenten en bedrijven

- **Energiedelen en energiegemeenschappen**

Ik wil deze legislatuur het potentieel van energiedelen en energiegemeenschappen beschikbaar maken voor kwetsbare groepen, zoals lage-inkomenshuishoudens (bijvoorbeeld klanten met sociaal tarief), bewoners van sociale woningen, huurders en personen met een digitale meter in voorafbetaling.

In 2025 zal ik daarom laten onderzoeken wat energiedelen en energiegemeenschappen kunnen betekenen voor kwetsbare doelgroepen.

Daarnaast start ik de voorbereiding voor de aanpassing van het regelgevend kader voor energiedelen en energiegemeenschappen op basis van de nieuwe elektriciteitsmarktlijn. De doelstelling blijft om er voor te zorgen dat alle consumenten met een leveringscontract, inclusief klanten met een digitale meter in voorafbetaling, toegang kunnen krijgen tot energiedelen.

- **Energiemarkt**

In 2025 passen we, waar nodig, het Vlaamse regelgevend kader aan om de introductie van plug-and-play zonnepanelen en thuisbatterijen met een stopcontactstekker mogelijk te maken. Dit zal ervoor zorgen dat meer mensen toegang krijgen tot hernieuwbare energie en actief kunnen bijdragen aan de energietransitie.

In 2025 starten we met de omzetting van de EMD 5 richtlijn waarbij er werk zal gemaakt worden van o.a. een verplichting tot het aanbieden van vaste prijscontracten, een kader voor de noodleverancier, een betere bescherming tegen afsluiting... Daarbij faciliteren we het afsluiten van een dynamisch prijscontract en zorgen we ervoor dat elke energieleverancier in Vlaanderen dit type contract zal aanbieden.

- **Retroactieve investeringspremie**

Eigenaars van zonnepanelen die uiterlijk op 31 december 2020 in dienst werden genomen en nog geen 15 jaar een terugdraaiende meter hadden, kunnen vanaf 1 januari 2025 de plaatsing van een digitale meter niet langer uitstellen. Fluvius zal die doelgroep (433.000 prosumenten) vanaf eind 2024 aanschrijven met een uitnodiging tot plaatsen van de digitale meters in de loop van 2025. Bij overschakelen in 2025 hebben nog zo'n 260.000 prosumenten uit deze doelgroep

recht op een retroactieve investeringspremie van gemiddeld 1.000 euro (vermeerderd met 1163 euro als ook een warmtepomp geplaatst is).

OD 4.4 Effectief en efficiënt netbeheer voor elektriciteit en gassen

We starten in overleg met Fluvius en de regulator met de visie-ontwikkeling op de toekomst van het distributienet voor aardgas: na het aansluitbeleid van vroeger onderzoeken we een exitbeleid om de financiële impact van een dalend aardgasverbruik te beperken en stranded assets te vermijden. We vermijden nodeloze plaatsing van digitale meters voor aardgas bij bijvoorbeeld niet actieve gasmeters. We bekijken dat samen met de opmaak van de plannen voor lokale koude- en warmtenetten.

Fluvius dient tweejaarlijks een investerings- en databeheersplan op te maken. In 2025 wordt het proces gevoerd om te komen tot het investeringsplan 2026-2035 en voor het eerst ook een databeheersplan 2026-2035. Dergelijke netontwikkelingsplannen moeten in overeenstemming zijn met de energietransitie naar een klimaatneutrale energievoorziening en het exitbeleid voor aardgas.

Ik zal starten met de voorbereiding van een Waterstofnettendecreet in lijn met het Europese Gaspakket dat een regulerend kader creëert voor de distributie van waterstof via waterstofnetten op het grondgebied van het Vlaamse Gewest. Dit decreet zal het voor de Vlaamse Regering onder meer mogelijk maken om de beheerder van het waterstofdistributienet in Vlaanderen aan te stellen en zal zo bijdragen aan de uitbouw van waterstofleidingen en -netten in het Vlaams Gewest.

SD 5: de prijsverhouding elektriciteit-fossiele brandstoffen corrigeren en de betaalbaarheid van energie bewaken

OD 5.1 : We zorgen ervoor dat de Vlaamse component in de elektriciteitsfactuur niet toeneemt als gevolg van eigen Vlaams beleid

Het jaar 2025 dient zich aan als een moeilijk jaar voor wat betreft de evolutie van de nettarieven voor elektriciteit. De VREG heeft op 28 maart 2024 reeds gecommuniceerd over de effecten van het voorstel van nieuwe tariefmethodologie 2025-2028².

De toen ingeschatte gemiddelde stijging van de nettarieven voor elektriciteit betrof reeds € 82 (ofwel een toename met 23% tot € 445) voor een doorsnee gezin. Voor bedrijven aangesloten op het middenspanningsnet is de ingeschatte toename groter (41%). De nettarieven komen zo terug op een niveau gelijkaardig aan dat van 2018 en 2019.

De stijging van de nettarieven voor elektriciteit heeft voornamelijk te maken met de grote investeringen in het elektriciteitsnet. Ook de hogere rentes op de financiële markten spelen een belangrijke rol. De helft van de ingeschatte toename (€ 39) is het gevolg van de forse stijging van de transmissienettarieven van Elia in 2025³. Ook transmissienetbeheerder Elia staat immers voor grote investeringen. Die kosten rekenen de distributienetbeheerders via de nettarieven door aan alle afnemers op hun net.

² <https://www.vreg.be/sites/default/files/press-release/pers-2024-01.pdf>

³ <https://www.creg.be/nl/publicaties/persbericht-pr231114>

Lagere netkosten verklaren de licht dalende trend in de nettarieven voor aardgas.

De Vlaamse Energieregulator gaf in haar communicatie van maart 2024 terecht aan dat voorliggende evolutie een verkeerd signaal geeft in de evolutie naar een koolstofarm energiesysteem. De investeringen in het elektriciteitsnet zullen zich evenwel later terugbetalen door het mogelijk maken van de omschakeling naar meer hernieuwbare energie, wat op termijn tot een lagere energiekost kan leiden op ieders elektriciteitsfactuur.

De regulator wees verder nog op de nood aan een Vlaamse visie over de omslag van aardgas naar koolstofarme alternatieven en de impact op de uitfasering van aardgas hierop. Tot slot gaf de regulator aan dat ze pleit voor een andere financiering van de openbare dienstverplichtingen. (zie OD 5.2 hierna).

Via een communicatie in oktober 2024 liet de VREG weten dat de stijging van de nettarieven voor 2025 nog beperkt hoger uitvalt. Dit valt grotendeels te verklaren door het vanaf 2025 wegvallen van de tijdelijk voorziene vergoeding aan de distributienetbeheerders vanuit de Vlaamse begroting, waarmee ze in de voorbije jaren een deel van de kosten konden compenseren voor de opkoop van groenestroomcertificaten aan minimumsteun.

Om de elektriciteitsfactuur niet verder te belasten, voorzien we in een maximale vergoeding van de REG-ODV's. Om de WKC-stock onder controle te houden voorzien we ook in een opkoop en vernietiging van WKC's bij de distributienetbeheerders à rato van 25 miljoen euro in 2024 en bekijken we hoe we een structurele oplossing kunnen bieden om het onevenwicht op de markt van warmtekrachtcertificaten structureel aan te pakken. We zullen hierover met Fluvius in overleg gaan.

OD 5.2 : We zorgen voor een verbeterde prijsverhouding voor elektriciteit ten opzichte van fossiele brandstoffen

- **Invoering van een geleidelijke en voor de overheid budgetneutrale taks shift**

Het nieuwe Vlaamse regeerakkoord wil de klimaat- en energietransitie stimuleren door de prijsverhouding voor elektriciteit ten opzichte van fossiele brandstoffen voor verwarming te verbeteren. Abstractie makende van de prijselementen waar de Vlaamse overheid minder impact op heeft, zal ik in 2025 werk maken van meerdere onderzoeken die er toe kunnen leiden dat de prijsverhouding op termijn kan verbeteren. Die maatregel wordt gecombineerd met een renovatiebeleid dat een rechtvaardige transitie ondersteunt en voor niet-residentiële afnemers een systeem van degressiviteit naar analogie met bestaande degressieve systemen.

Daarnaast breng ik in 2025 de diverse beleidsopties voor een geleidelijke – en voor de overheid budgetneutrale – Vlaamse taks shift in kaart.

In functie van de actuele bevoegdheidsverdeling moeten we ook rekening houden met de federale initiatieven op dit vlak. We vragen de federale overheid alvast om ons voorziene beleid op dit vlak te versterken.

- **Invoering van ETS2 in het Vlaams Gewest**

In functie van de monitoring- en rapporteringsverplichtingen die voor ETS2 ingaan vanaf 2025, voorzie ik in volgende acties: de opmaak van een interim-BVR om te voorzien in een tijdelijk regelgevend kader, verdere stappen voor de omzetting van ETS2 via de regelgeving, de beoordeling en goedkeuring van de 1ste

monitoringplannen. Tegen midden april 2025 worden vervolgens de 1ste emissiejaarrapporten over 2024 ingewacht, die na een controle door het VEKA goedgekeurd zullen worden.

Het is de bedoeling dat gezinnen en bedrijven hun voordeel kunnen doen bij het verminderen van de impact van Vlaamse beleidskosten in de elektriciteitsprijs. Daarnaast moeten ze de impact van zowel de nieuwe CO2-beprijzing via het ETS2, als de impact van de taks shift zoveel mogelijk kunnen vermijden.

Dit kan door betere isolatie, zowel als door hybride en/of fossielvrije oplossingen aan te wenden, al dan niet aangevuld met het gebruik van eigen of gedeelde hernieuwbare energie.

Samen met het verder uitwerken van de operationalisering van ETS2 en het uitwerken van de beleidsopties voor een geleidelijke Vlaamse taks shift, bekijk ik in 2025 hoe we in de nodige rechtvaardige flankering kunnen voorzien via het Sociaal Klimaatplan (zie OD 6.2).

SD 6 We versterken het sociaal energie- en klimaatbeleid

OD 6.1 De sociale openbaardienstverplichtingen optimaliseren

We evalueren de in 2022 aangebrachte wijzigingen aan de sociale openbaardienstverplichtingen (S-ODV) met het oog op het identificeren van nieuwe opportuniteiten voor een betere toeleiding van klanten naar de hulpverlening en het maximaal inzetten van de mogelijkheden van de digitale meter in de strijd tegen energiearmoede.

Daarnaast zal ik in samenwerking met de minister voor Binnenlands Bestuur en de minister voor Armoedebestrijding een grondige evaluatie starten van de werking van de Lokale Adviescommissies om zo te komen tot een gedragen optimalisatie van de S-ODV.

OD 6.2 Een Energiearmoedeplan 2030 en een Sociaal Klimaatplan opstellen

De visienota 'Energiearmoede 2025' tekende de krijtlijnen uit van het sociaal energiebeleid voor de periode 2022-2025. Daarop voortbouwend en met het oog op een substantiële versterking van de strijd tegen energiearmoede, werk ik tegen eind 2025 een Energiearmoedeplan 2030 uit. Dit plan is een breed actieplan met een mix van curatieve acties (sociale bescherming tegen afsluiting) en preventieve acties (realiseren van structurele energiebesparing bij huishoudens in energiearmoede). Bij de opmaak van dit plan zal rekening worden gehouden met de aanbevelingen die voortvloeien uit de evaluatie van de S-ODV (zie OD.6.1).

De focus ligt op een gevoelige opschaling van preventieve doelgroepgerichte acties die de energie-efficiëntie van woningen verhogen en op die manier zorgen voor een lagere energiefactuur. Het gaat dan om een combinatie van financiële en ontzorgende instrumenten (MVP, MVL, Noodkoopfonds, MVB).

Twee cruciale preventieve maatregelen zijn de kortingsbon voor energiezuinige huishoudtoestellen en de energiescan. De kortingsbon biedt een korting van 250 euro voor de aankoop of huur van een energiezuinige wasmachine, droogkast, koelkast of diepvries. Personen voor wie de aankoop van een toestel niet mogelijk is, kunnen een toestel gedurende 10 jaar huren bij een erkende verhuurorganisatie, waarbij de korting wordt verrekend in de maandelijkse

huurprijs. Tijdens een energiescan krijgen burgers tips over hoe ze energie kunnen besparen, zoals een leverancierswissel of het correct instellen van de thermostaat. Vanaf 2025 worden deze maatregelen niet meer toegekend op basis van de statuten en voorwaarden verbonden aan het federale sociaal tarief voor elektriciteit, aardgas en warmte, maar op basis van inkomen.

In overleg met de energiescanbedrijven bekijken we hoe de energiescan geoptimaliseerd kan worden. Hierbij zetten we prioritair in op energiebesparing bij gezinnen in energiearmoede.

Daarnaast zorgen curatieve acties voor huishoudens die toch energieschulden opbouwen voor beschermingsmechanismen en hulpverlening die afsluiting voorkomen. Om te vermijden dat klanten die via Fluvius verbruiken via voorafbetaling in de koude wintermaanden zonder verwarming dreigen te vallen doordat ze geen geld hebben voor verbruikskrediet, blijven we de minimale levering aardgas en elektriciteit aanbieden in samenwerking met de OCMW's.

Vanaf 2027 wordt een Europees emissiehandelssysteem voor gebouwen en wegtransport (ETS 2) ingevoerd waardoor de prijzen voor fossiele energie voor verwarming en transport gaan stijgen. De opbrengsten van de veilingen worden verdeeld over de lidstaten op basis van een verdeelsleutel. Deze lidstaten zijn verplicht om deze opbrengsten te gebruiken voor klimaatmaatregelen. Om de impact op kwetsbare huishoudens, transportgebruikers en micro-ondernemingen te compenseren, wordt op Europees niveau een Sociaal Klimaatfonds opgericht met een deel (ongeveer 25%) van de veilinginkomsten uit ETS2.

Iedere lidstaat kan van 2026 tot en met 2032 een budget ontvangen uit dit Fonds, op voorwaarde dat de lidstaat een Sociaal Klimaatplan (SCP) opstelt en implementeert. Dit SCP moet uiterlijk tegen 30 juni 2025 opgesteld worden met daarin concrete maatregelen en investeringen die gefinancierd zullen worden door het Fonds. Voor België is een geraamd budget beschikbaar van 2,21 miljard euro, waarvan 1,66 miljard euro (of 75%) afkomstig is van het Sociaal Klimaatfonds en 0,55 miljard euro (of 25%) van de verplichte cofinanciering. Het SCP kan worden beschouwd als een subsidiedossier voor maatregelen die aan een aantal duidelijke spelregels moeten voldoen.

Ik zal in lijn met de regels uit de geldende verordening een definitief Vlaams Sociaal Klimaatplan opstellen dat uiterlijk eind juni 2025 als onderdeel van het nationale Sociaal Klimaatplan bij Europa wordt ingediend. Na goedkeuring door Europa gaat het plan van start vanaf 2026 en loopt het tot en met 2032.

SD 7: Zorgen voor een effectieve en daadkrachtige handhaving

Handhaving is het sluitstuk van een effectief energiebeleid. Ik zorg ervoor dat de verschillende verplichtingen effectief worden nagekomen, door in te zetten op een efficiënt, daadkrachtig en rechtvaardig handhavingsbeleid.

Met betrekking tot de renovatieverplichting voor residentiële woningen, wordt een genuanceerd handhavingskader voorbereid om de hoogte van de boete te bepalen bij (gedeeltelijke) niet-naleving van de renovatieverplichting. We analyseren de ingediende EPC's en mogelijke criteria voor het bepalen van de hoogte van de boete. Op basis van deze analyse wordt een redelijke boete bepaald, binnen de vastgestelde minimum- en maximumgrenzen zoals bepaald in de regelgeving. Daarnaast evalueren we ook het toepassingsgebied en de invulling van de renovatieverplichting om eventuele anomalieën te detecteren en te remediëren. Zo zorgen we er onder andere voor dat een inbreng van de gezinswoning van één van

de partners in de huwgemeenschap geen renovatieverplichting meer tot stand brengt.

We zorgen voor een optimale implementatie van de PV-plicht voor grootverbruikers en openbare gebouwen, waarmee ook een gepast handhavingskader wordt uitgewerkt dat rekening houdt met de opstart van de maatregel.

Om de effectieve naleving van overige kernmaatregelen uit het energiebeleid, o.a. EPB (toezicht op naleving van de eisen, tijdige indiening startverklaring, kwaliteitscontroles,...), EPC (controle op aanwezigheid en kwaliteitscontroles), stookolieverbodsverplichting (handhaving op melding van installateurs en naleving verplichting), versterkt regelgevend kader voor ondernemingen (controle op aanwezigheid en correctheid van energiebalans/energieaudit en controle op effectieve uitvoering maatregelen)... te verzekeren, zal ik in de loop van 2025 een actieplan aan de Vlaamse Regering voorleggen.

1.3. Budgettaire kader voor het begrotingsjaar

Kredieten onder ISE Energie hebben betrekking op een combinatie van ontvangsten en uitgaven via zowel de reguliere begroting als het Energiefonds. Operationeel beheer valt onder het VEKA. Het VEB heeft een eigen begroting. Onder ISE Energie zijn volgende doelstellingencodes actief:

KA	UITBOUWEN VAN MILIEUVRIENDELIJKE ENERGIEPRODUCTIE, SLIMME NETWERKINFRASTRUCTUUR, EFFICIENT NETBEHEER EN FLEXIBEL GEBRUIK EN PRODUCTIE
KB	TRANSITIE NAAR EEN ENERGIEZUINIG EN KLIMAATNEUTRAAL GEBOUWENPARK ONDERSTEUNEN EN EEN SOCIAAL RECHTVAARDIGE ENERGIETRANSITIE VORMGEVEN
KE	IMPULSPROJECTEN ENERGIEBELEID (ENERGIEFONDS)
KG	BETAALBAARHEID VAN ENERGIE BEWAKEN VOOR ALLE DOELGROEPEN (ENERGIEFONDS)
KJ	IMPULSPROJECTEN ENERGIEBELEID VIA KLIMAATFONDSFINANCIERING (ENERGIEFONDS)
KK	NOODKOOPFONDS (ENERGIEFONDS)
KL	OPTIMALE INVULLING EUROPESE HERNIEUWBARE ENERGIEDOELSTELLINGEN
KN	BETAALBAARHEID VAN ENERGIE BEWAKEN VOOR ALLE DOELGROEPEN
KS	VLAAMSE REGULATOR VAN DE ELEKTRICITEITS- EN GASMARKT (VREG)
KT	VLAAMS ENERGIEBEDRIJF (VEB)

Algemeen principe is dat uitgaven op basis van de uitgavenbegroting maar kunnen worden uitgevoerd voor zover het Vlaams Parlement hiervoor de benodigde kredieten opent in het jaarlijkse uitgavendecreet. Uitzondering hierop is dat een begrotingsfonds uitgaven kan doen op basis van de ontvangsten die dergelijk fonds realiseert.

De belangrijkste ontvangsten van het Energiefonds betreffen:

- De Vlaamse energieheffing.
- Ontvangsten uit de supercapregeling.
- Handhavingsontvangsten EPB, EPC, marktwerking, energiefraude en retributies.
- Eenmalige toelagen (subsidies binnen de Vlaamse overheid).

De uitgaven binnen ISE Energie betreffen o.a.:

- Mijn Verbouwleningen en overige leningen van het energiebeleid (alsook rentesubsidies en fundingkosten).
- Mijn VerbouwPremies.
- Ondersteuning van energiehuizen en OCMW's.
- Retroactieve investeringspremies.
- Sloop- en heropbouwpremies.
- Subsidies voor groene – en restwarmte, VVSG Netwerk Klimaat en renovatiecoaches
- Europees gesubsidieerde werking en projecten.
- Ondersteuning van de netbeheerders, namelijk vergoedingen verbonden aan kosten inzake REG-ODV (premies en acties voor energie-efficiëntie en warmte waaronder de verhoogde dak- en buitenmuurisolatiepremie bij verwijdering van asbest en de EPC-labelpremie).
- Vergoedingen voor ecologische openbare dienstverplichtingen van de netbeheerders (certificaten).
- Overige energie-gerelateerde beleidsuitgaven.

Het beleidsveld Energie omvat één ISE Energie dat samenvalt met één begrotingsprogramma Energie. Voor de belangrijkste budgettaire aandachtspunten wordt verwezen naar de algemene samenvatting van deze BBT.

ENERGIE, MVG excl. DAB**(duizend euro)**

	AO			TO		
	BA 2024	evolutie	BO 2025	BA 2024	evolutie	BO 2025
ESR-ontvangsten (werking en toelagen (OW))	850	0	850	164.178	788	164.966
Toelagen (ontvangsten interne stromen (OI))	0	0	0	20.000	111.877	131.877
Overige (ontvangsten leningen (OL), ontvangsten participaties (OP); geen ESR-impact)	38.863	9.329	48.192	0	0	0
Totaal	39.713	9.329	49.042	184.178	112.665	296.843

Inhoudelijke toelichting evolutie:

De ontvangsten uit energiehelling in het energiefonds stijgen licht met indexering.

Toelagen stijgen met 113 miljoen euro omwille van een toelage uit reguliere middelen om de werking van het Energiefonds mee te financieren.

De overig ontvangsten stijgen met 9 miljoen euro omdat meer opgenomen (Mijn Verbouw)leningen zich in de aflossingsfase bevinden.

De volgende budgettaire toelichtingen gaan niet dieper in op de wijzigingen naar aanleiding van de generiek toegepaste indexatieregels. Voor bijkomende toelichting hierover wordt verwezen naar de Algemene Toelichting bij de uitgavenbegroting.

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2024	evolutie	BO 2025	BA 2024	evolutie	BO 2025
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO),	410.028	190.777	600.804	412.681	182.515	595.195

provisies (PR))						
Toelagen (interne stromen (IS))	10.746	142.952	153.698	10.746	142.952	153.698
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	419.573	78.572	498.145	419.573	78.572	498.145
Totaal	840.347	412.301	1.252.647	843.000	404.039	1.247.038
Aanwending VAK-ruiter	11.738					

Inhoudelijke toelichting evolutie:

De ESR-aanrekenbare uitgaven voor ISE Energie stijgen met 191 miljoen euro (VAK) t.o.v. BA2024.

De belangrijkste verhogingen betreffen

- De vergoeding aan prosumanten voor de retroactieve investeringspremie (+300 miljoen euro VAK/VEK);
- bijkomend budget van 23 miljoen euro voor de vermindering van de elektriciteitsfactuur door deelname in de premies die door de netbeheerders worden uitgekeerd (exclusief de daling in de budgetten na stopzetting van de PV premie in maart 2024)
- bijkomend budget van 21 miljoen euro om de begeleiding van gezinnen door de energiehuizen als ook de gestegen rentekosten van Mijn VerbouwLening en renteloos renovatiekrediet te dekken.

De belangrijkste verminderingen betreffen

- Het stopzetten van PV premies in 2024 (-59 miljoen euro VAK/VEK)
- Uitdoven van de premie voor thuisbatterijen (-15 miljoen euro VAK/VEK)
- Geen compensatie/opkoop van de kosten voor groenestroom- en warmtekrachtcertificaten (-92 miljoen euro VAK/VEK)

De toelagen stijgen met 143 miljoen euro t.o.v. BA2024 omdat hierin vanaf 2025 de rentekosten voor Mijn VerbouwLening worden verrekend en via dit artikel in 2025 eenmalig een toelage van 112 miljoen euro aan het Energiefonds vanuit algemene middelen wordt voorzien ter dekking van de kosten van nieuw beleid zoals verlenging van de Mijn VerbouwLening en de verlenging en uitbreiding taken energiehuizen.

Op het vlak van de ESR-neutrale uitgaven voor kredietverleningen van de Mijn VerbouwLening en noodkoopleningen rekenen we met een inhaalbeweging van toegekende maar nog niet opgenomen kredieten omwille van de gedaalde rentepercentages.

1.3.8. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Ontvangstenartikelen

QE0-9QEBAKA-OW - UITBOUWEN VAN MILIEUVRIENDELIJKE ENERGIEPRODUCTIE, SLIMME NETWERKINFRASTRUCTUUR, EFFICIENT NETBEHEER EN FLEXIBEL GEBRUIK EN PRODUCTIE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Algemene ontvangst van eventueel terug te vorderen subsidies die eerder toegekend zijn via de uitgaven onder dezelfde doelstelling KA.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2024	0	0	0
Bijstellingen BO 2025	0	0	0
BO 2025	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-9QEBAKB-OP - TRANSITIE NAAR EEN ENERGIEZUINIG EN KLIMAATNEUTRAAL GEBOUWENPARK ONDERSTEUNEN EN EEN SOCIAAL RECHTVAARDIGE ENERGIETRANSITIE VORMGEVEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

ESR-neutrale algemene ontvangst van terugbetaald kapitaal uit leningen die eerder zijn toegekend via QE0-1QEBAKB-PA van de uitgavenbegroting.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2024	38.863	0	0
Bijstellingen BO 2025	9.329	0	0
BO 2025	48.192	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De ontvangsten worden verhoogd met 9.329 keuro in functie van de actualisatie van de PMVz-prognose.

QE0-9QEBAKB-OW - TRANSITIE NAAR EEN ENERGIEZUINIG EN

KLIMAATNEUTRAAL GEBOUWENPARK ONDERSTEUNEN EN EEN SOCIAAL RECHTVAARDIGE ENERGIETRANSITIE VORMGEVEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Algemene ontvangst van energiegerelateerde EU-cofinanciering alsook van eventueel terug te vorderen subsidies die eerder toegekend zijn via de uitgaven onder dezelfde doelstelling KB.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2024	850	0	0
Bijstellingen BO 2025	0	0	0
BO 2025	850	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-9QEBTKE-OI - IMPULSPROJECTEN ENERGIEBELEID (ENERGIEFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Toegewezen ontvangsten van het Energiefonds die als interne stromen worden ontvangen. Deze zijn afkomstig van entiteiten binnen de consolidatiekring Vlaamse overheid, hier in het bijzonder deze uit het Vlaams Klimaatfonds.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2024	0	20.000	0
Bijstellingen BO 2025	0	111.877	0
BO 2025	0	131.877	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Verhoging van de budgettering met 112 miljoen euro wegens de financieringstoelage aan het Energiefonds voor het opvangen van het verwacht tekort (nieuw beleid).

QE0-9QEBTKE-OW - IMPULSPROJECTEN ENERGIEBELEID (ENERGIEFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Toegewezen ontvangsten van het Energiefonds. Het betreft hier het onderdeel dat ESR-aanrekenbaar is en geen interne stromen betreft. Het Energiefonds

(Energiedecreet van 8 mei 2009) is een begrotingsfonds met eigen ontvangsten in de zin van artikel 15 van de VCO. Uitgaven op basis van een begrotingsfonds zijn mogelijk op basis van de ontvangsten die dergelijk fonds realiseert. Voor begrotingsfondsen worden in begrotingsdecreten enkel ramingen opgenomen voor zowel hun ontvangsten als hun uitgaven. Het Energiefonds wordt hoofdzakelijk gefinancierd door de energieheffing op elektriciteit die op dit artikel wordt ontvangen.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2024	0	164.178	0
Bijstellingen BO 2025	0	788	0
BO 2025	0	164.966	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De geraamde ontvangsten worden beperkt verhoogd met 788 keuro op basis van de (gedeeltelijke) uitvoeringsgegevens 2024.

QE0-9QEBTKK-OP - NOODKOOPFONDS (ENERGIEFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Ontvangst terugbetaald kapitaal uit noodkoopleningen die eerder zijn toegekend geweest via QE0-1QEB4KK-PA (Energiefonds). Toekenning intussen overgenomen door QE0-1QEB2KB-PA (reguliere kredieten).

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2024	0	0	0
Bijstellingen BO 2025	0	0	0
BO 2025	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-9QEBTKK-OW - NOODKOOPFONDS (ENERGIEFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Eventuele ESR-aanrekenbare ontvangsten vanwege systeem noodkoopleningen via Energiefonds. Staat los van de ESR-neutrale terugbetaling van kapitaal.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	AO	TO	LO
BA 2024	0	0	0
Bijstellingen BO 2025	0	0	0
BO 2025	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

Uitgavenartikelen

QB0-1QEB2KA-WT - UITBOUWEN VAN MILIEUVRIENDELIJKE ENERGIEPRODUCTIE, SLIMME NETWERKINFRASTRUCTUUR, EFFICIENT NETBEHEER EN FLEXIBEL GEBRUIK EN PRODUCTIE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het budget op dit begrotingsartikel dient ter financiering van de Vlaamse bijdrage aan verdragen en samenwerkingsakkoorden in de energiesfeer.

Het gaat om de ondersteuning van de ruimere werking en de financiering van het Vlaamse aandeel van de Belgische lidmaatschapsbijdrage aan IRENA en van de samenwerkingsprogramma's van het IEA.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2024	81	81
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	-81	-81
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:**(duizend euro)**

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
---------------------	------------	------------	--------------------

Naar QE0-1QEB2KA-WT	-81	-81	Overdracht jaarlijkse Vlaamse bijdrage aan IEA en IRENA naar VEKA.
TOTAAL	-81	-81	

QB0-1QEB2KS-IS - VLAAMSE REGULATOR VAN DE ELEKTRICITEITS- EN GASMARKT (VREG)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Pro memorie artikel voor eventuele aanvullende toelagen aan de VREG vanuit (provisies op) de uitgavenbegroting.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24. Pro memorie.

QB0-1QEB2KT-IS - VLAAMS ENERGIEBEDRIJF (VEB)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel kan de VEB eventueel aanvullende middelen uit provisieverdelingen ontvangen.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0

Aanwending VAK-ruiter		
-----------------------	--	--

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QEB2KA-WT - UITBOUWEN VAN MILIEUVRIENDELIJKE ENERGIEPRODUCTIE, SLIMME NETWERKINFRASTRUCTUUR, EFFICIENT NETBEHEER EN FLEXIBEL GEBRUIK EN PRODUCTIE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden volgende uitgaven gebudgetteerd:

- Retroactieve investeringspremies (RAI) gefinancierd uit de reguliere kredieten.
- Energiebeleidsvoorbereiding en -ondersteuning over slimme netwerkinfrastructuur, efficiënt netbeheer en flexibel gebruik (ondersteuning omzetting elektriciteitsrichtlijn, digitale meters, energiegemeenschappen ...).
- Werkingssubsidies aan organisaties ter ondersteuning van het beleid hernieuwbare energie en bijdragen aan een aantal (internationale) verdragen en samenwerkingsakkoorden.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	12.539	19.450
<i>Index</i>	11	11
<i>Compensaties</i>	81	81
<i>Andere bijstellingen</i>	178.820	178.820
BO 2025	191.451	198.362
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QB0-1QEB2KA-WT	81	81	Compensatie vanuit QB0-1QEB2KA-WT
TOTAAL	81	81	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting

Bijstelling RAI 2025	189.867	189.867	
Terugdraai RAI BA2024	-1.047	-1.047	
Terugdraai eenmalig BO2024: (stopzetting) premie thuisbatterijen	-10.000	-10.000	
TOTAAL	178.820	178.820	

QEO-1QEB2KB-PA - TRANSITIE NAAR EEN ENERGIEZUINIG EN KLIMAATNEUTRAAL GEBOUWENPARK ONDERSTEUNEN EN EEN SOCIAAL RECHTVAARDIGE ENERGIETRANSITIE VORMGEVEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden Vlaamse energieleningen aangerekend op de reguliere kredieten.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	419.573	419.573
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	+78.572	+78.572
BO 2025	498.145	498.145
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Terugdraai eenmalig BA 2024: Bijstelling MVL	-78.573	-78.573	
Terugdraai VAK/VEK BO24 regulier MVL machtiging 2024	-257.000	-257.000	
Nieuw beleid: VAK/VEK regulier machtiging MVL 2025	257.000	257.000	
VAK/VEK inhaalbeweging	157.145	157.145	

opname toegekende MVL			
TOTAAL	+78.573	+78.573	

QE0-1QEB2KB-WT - TRANSITIE NAAR EEN ENERGIEZUINIG EN KLIMAATNEUTRAAL GEBOUWENPARK ONDERSTEUNEN EN EEN SOCIAAL RECHTVAARDIGE ENERGIETRANSITIE VORMGEVEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel zijn volgende uitgaven gebudgetteerd:

- Vergoedingen energiehuizen (onderdeel reguliere middelen).
- Sloop- en heropbouwpremie
- Energiebeleidsvoorbereiding en -ondersteuning evenals een aantal andere
- Werkingsuitgaven (zoals ICT voor EPB, EPC, Woningpas ...) van het energiebeleid.
- Werking Europees gesubsidieerde projecten.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	19.171	19.428
<i>Index</i>	16	16
<i>Compensaties</i>	14.271	14.271
<i>Andere bijstellingen</i>	12.136	12.136
BO 2025	45.594	45.851
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QB0-1QCG20A-WT	67	67	Terugdraai eenmalige compensatie BA 2024
Van QE0-1QEB2KN-WT	2.935	2.935	Compensatie voor Mijn Verbouwbegeleiding (deel Energie, VR 2024 0706 DOC.0887/1)
Van QE0-1QEB2KN-WT	11.200	11.200	Compensatie basisfinanciering energiehuizen
Naar QB0-1QCG20A-WT	-60	-60	Eenmalige deelname kosten AIRCO DOMG

Van EB0-1EFB2LX-IS/nu TB0-1TFA2LX-IS	129	129	Terugdraai eenmalige compensatie BA 2024 m.b.t. VBBV (Verificatiebureau Benchmarking Vlaanderen)
TOTAAL	14.271	14.271	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Indexering basisfinanciering energiehuizen	136	136	
Terugdraai tijdelijke kredieten uit BO 2023: Versterking basisfinanciering Energiehuizen	-8.000	-8.000	
Nieuw beleid: Collectieve Renovaties	20.000	20.000	Krediet voor programma's ter bevordering van collectieve renovaties
TOTAAL	12.136	12.136	

QE0-1QEB2KE-IS -INTERNE STROMEN - ENERGIE - IMPULSPROJECTEN
ENERGIEBELEID (MVG)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Nieuw artikel. De Vlaamse Regering voorziet binnen de beleidsvelden Energie en Klimaat aanvullende toelagen vanuit reguliere kredieten aan het Energiefonds en het Vlaams Klimaatfonds (uitzondering op artikel 15 van het VCO via decretale machtiging uitgavendecreet). Dit artikel betreft de toelage vanuit de reguliere kredieten van het beleidsveld Energie.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
Andere bijstellingen	111.877	111.877
BO 2025	111.877	111.877

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Nieuw beleid: financiering begrotingsfonds vanuit Algemene Middelen	111.877	111.877	Financiering ter opvang van het verwachte tekort
TOTAAL	111.877	111.877	

QE0-1QEB2KL-PR - OPTIMALE INVULLING EUROPESE HERNIEUWBARE ENERGIEDOELSTELLINGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Provisie ter invulling van de Vlaamse verplichtingen inzake hernieuwbare energie via de aankoop van hernieuwbare energiestatistieken in het buitenland. Voor de jaren na 2020 voorziet de Europese regelgeving dat het minimumaandeel energie uit hernieuwbare bronnen in het bruto eindverbruik, dat overeenstemt met het verplichte nationale streefcijfer voor 2020, in stand moet worden gehouden. België moet dus ook na 2020 blijven voldoen aan het minimumaandeel van 13%.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	3.294	3.294
BO 2025	3.294	3.294
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling ifv noden toekomst	3.294	3.294	
TOTAAL	3.294	3.294	

QE0-1QEB2KL-WT - OPTIMALE INVULLING EUROPESE HERNIEUWBARE ENERGIEDOELSTELLINGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel wordt doorheen het begrotingsjaar gefinancierd uit de VEKA-provisie QE0-1QEB2KL-PR ter optimale invulling van de Vlaamse verplichtingen inzake hernieuwbare energie via de aankoop van hernieuwbare energie in het buitenland. Zie hiervoor de verantwoording bij de VEKA-provisie QE0-1QEB2KL-PR.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QEB2KN-WT - BETAALBAARHEID VAN ENERGIE BEWAKEN VOOR ALLE DOELGROEPEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vergoedingen aan de netbeheerders voor gedane uitgaven in het kader van openbaredienstverplichtingen waardoor uitgaven niet moeten worden doorgerekend in het nettatarief. Het betreft hier enkel de aanrekening via de reguliere kredieten, dus zonder de aanrekeningen op het Energiefonds.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	148.424	158.424
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	-15.813	-15.813
<i>Andere bijstellingen</i>	-27.168	-35.430
BO 2025	105.443	107.181
Aanwending VAK-ruiter	11.738	

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QE0-1QAB2ZZ-WT	-95	-95	Compensatie rugzakjes voor Fit-for-55
Naar QE0-1QAB2ZZ-LO	-1.583	-1.583	Compensatie lonen Fit-for-55
Naar QE0-1QEB2KB-WT	-11.200	-11.200	compensatie voor energiehuizen
Naar QE0-1QEB2KB-WT	-2.935	-2.935	Compensatie voor Mijn Verbouwbegeleiding (deel Energie, VR 2024 0706 DOC.0887/1)
TOTAAL	-15.813	-15.813	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Enmalig BO 2024: Budget PV-premies	-51.000	-51.000	
Ruiter premie asbestverwijdering	0	1.738	
Enmalig BO 2024: Bijpassing energiefactuur	-67.000	-67.000	
Enmalig BO 2024: Verlenging investering asbestverwijdering in combinatie met isolatie of PV (VAK ruiter)		-10.000	
Bijstelling inkomensconsultatieplatform	14	14	
Bijstelling energieheffingen (schrappen energieheffing gezinnen)	10.000	10.000	
Enmalig BO 2024: Verlenging premiepercentages MijnVerbouwPremie	-21.900	-21.900	
Bijstelling transfer kerntaken VREG	18	18	
Nieuw beleid: verlenging vergoeding structurele kosten MVP deel energie	102.700	102.700	
TOTAAL	-27.168	-35.430	

QE0-1QEB4KE-IS – INTERNE STROMEN IMPULSPROJECTEN ENERGIEBELEID (ENERGIEFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Financiering fundingkosten (financiering) in het kader van de Mijn VerbouwLening.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	2.176	2.176
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	31.075	31.075
BO 2025	33.251	33.251
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
vergoeding rentekost leningsmachtiging energieleningen	20.776	20.776	
Bijstelling ikv BVR 'Hybride werken'	-2.176	-2.176	
Nieuw beleid: vergoeding rentekost verlenging leningsmachtiging energieleningen	10.383	10.383	
Nieuw beleid: vergoeding rentekost getrapte rentekorting (2,75%/2,75%/1,75%/0%)	2.092	2.092	
TOTAAL	31.075	31.075	

QE0-1QEB4KE-LO - IMPULSPROJECTEN ENERGIEBELEID (ENERGIEFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

VEKA-lonen gefinancierd via het Energiefonds.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	190	190
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	258	258
BO 2025	448	448
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling lonen Energiefonds	258	258	Voor tijdelijk personeel verwerking premies RAI aanvragen
TOTAAL	258	258	

QE0-1QEB4KE-WT - IMPULSPROJECTEN ENERGIEBELEID (ENERGIEFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Impulsprojecten met uitgaven inzake werking en toelagen via het Energiefonds ter ondersteuning van de doelstellingen van het energiebeleid.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	95.938	75.758
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	105.133	105.133
BO 2025	201.071	180.891
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
-----------------------------	------------	------------	--------------------

Bijstelling vergoeding OCMW's voor noodkoopprojecten	1.800	1.800	
Bijstelling RAI	111.122	111.122	
Sunset clause: ThuisBAat vervalt vanaf 2025	-5.000	-5.000	
Bijstelling vergoedingen energiehuizen	-12.174	-12.174	
Bijstelling volgens MJB EF	-627	-627	
Bijstelling call groene warmte	-7.000	-7.000	
Bijstelling Gebouwenpas	1.000	1.000	
Bijstelling samenwerking Overheid	1.137	1.137	
Bijstelling versterking verificatiebureau	900	900	
Bijstelling begeleiding energiehuizen in MijnVerbouwBegeleiding, verwarming en onderhoud en extra leningsmachtiging	13.975	13.975	
TOTAAL	105.133	105.133	

QE0-1QEB4KG-WT - BETAALBAARHEID VAN ENERGIE BEWAKEN VOOR ALLE DOELGROEPEN (ENERGIEFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vergoedingen aan de netbeheerders voor hun uitgaven in het kader van hun openbaardienstverplichtingen waardoor uitgaven niet moeten worden doorgerekend in het nettatarief.

Het betreft hier enkel aanrekeningen via het Energiefonds, dus zonder aanrekeningen op de reguliere kredieten. Daarnaast zijn er in 2024 ook nog netbeheervergoedingen gebudgetteerd op andere posten van het Energiefonds, nl. QE0-1QEB4KE-WT en QE0-1QEB4KJ-WT.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	132.134	132.134
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-79.231	-79.231

BO 2025	52.903	52.903
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling MVP-premies	-50.897	-50.897	
Terugdraai Netbeheerdersvergoeding opkoop WKC	-25.000	-25.000	
Bijstelling overige REG ODV premies	- 3.334	- 3.334	
TOTAAL	-79.231	-79.231	

**QE0-1QEB4KJ-WT - IMPULSPROJECTEN ENERGIEBELEID VIA
KLIMAATFONDSFINANCIERING (ENERGIEFONDS)**

Korte inhoud begrotingsartikel:

Uitgaven beleidsveld Energie die uitsluitend (=100%) gefinancierd zijn via enkele vroegere toelagen uit het Vlaams Klimaatfonds (VKF). Dit waren toelagen vooraleer het cofinancieringsprincipe voor het VKF werd ingevoerd vanaf 2020.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	1.551	7.216
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-951	-951
BO 2025	600	6.265
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Terugdraai BO2023 sloop-en heropbouw- premie	-951	-951	

TOTAAL	-951	-951	
---------------	-------------	-------------	--

QE0-1QEB4KK-PA - NOODKOOPFONDS (ENERGIEFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Aanrekening noodkoopleningen op het Energiefonds vooraleer er financiering werd voorzien via de reguliere kredieten QE0-1QEB2KB-PA.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24.

QE0-1QEB4KS-IS - VLAAMSE REGULATOR VAN DE ELEKTRICITEITS- EN GASMARKT (VREG)

Korte inhoud begrotingsartikel:

De Vlaamse energieregulator is een autonome dienst met rechtspersoonlijkheid, die onder toezicht staat van het Vlaams Parlement. Financiering vanuit het Energiefonds verloopt via dit begrotingsartikel.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	8.570	8.570
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	8.570	8.570
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Op 1 januari 2025 treedt het decreet tot de operationalisering van de Vlaamse Nutsregulator in werking. Dat decreet bepaalt dat er een omvorming en naamswijziging komt van de VREG tot Vlaamse Nutsregulator en dat er taken bijkomend gerelateerd aan de waterketen worden toegekend. Overeenkomstig artikel 28, §3 van het VNR-decreet worden de werkingsmiddelen van de regulator vanaf 2025 gedekt door een dotatie uit de reguliere kredieten.

Echter is er momenteel nog een beroep van de VREG hangende over deze omvorming bij het Grondwettelijk Hof. Zolang er geen uitsluitel is over deze uitspraken wordt het budget voor de VREG onder voorbehoud ingeschreven onder dit dotatie-artikel van het Energiefonds. Zodra er uitsluitel is, gaan voor het luik energie de middelen over van het energiefonds naar de reguliere middelen. De nodige aanpassingen zullen indien nodig via regeringsamendement bij de begroting doorgevoerd worden.

Tenslotte geeft de VREG nog mee dat er voor 2025 in voorkomend scenario van de opstart van de VNR een bijkomende vraag aan middelen is voor 2025 van 4,1 miljoen euro. De totale dotatie bedraagt dan 12,67 miljoen euro.

De goedkeuring van de begroting van de VREG is een bevoegdheid van het Vlaams Parlement.

QE0-1QEX2KM-PR - VERSNELLING WONINGRENOVATIE EN HERNIEUWBARE ENERGIE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Provisie voor maatregelen m.b.t. woningrenovatie en hernieuwbare energie naar aanleiding van de oorlog tussen Rusland en Oekraïne en de grote onzekerheid op de energiemarkten.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2024	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	0	0
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA24. Pro memorie.

DAB's

Niet van toepassing.

1.3.9. Overige entiteiten onder gezag

Niet van toepassing.

1.3.10. Overige entiteiten onder toezicht

VLAAMS ENERGIEBEDRIJF

Het VEB ontzorgt de brede publieke sector op vlak van integraal duurzaam energiebeheer. Het VEB fungeert als aankoopcentrale voor de publieke sector voor energielevering, zo wordt geschat in 2024 2,5 TWh elektriciteit en 3,5 TWh aardgas te leveren aan circa 100.000 aansluitpunten, gebaseerd op gegevens die beschikbaar zijn medio 2023.

Naast energielevering faciliteert het VEB een reeks energiebesparende maatregelen. Zo heeft het VEB een uitgebreide waaier aan raamcontracten waarvan de publieke sector kan afnemen. Enkele voorbeelden van maatregelen zijn energiescans en -audits, zonnepanelen (via eigen financiering of via derdepartijfinanciering), relighting, renovatie, isolatie, energieprestatiecontracten...

Daarnaast beheert het VEB de energie- en patrimoniumdatabank 'TERRA'. Via TERRA combineert het VEB authentieke bronnen, waar we bestaande data hergebruiken. Momenteel wordt TERRA uitgerold naar de publieke sector, zodat zij analyses kunnen maken op hun data, wat voor nieuwe inzichten zorgt en nieuwe projectopportunities. Het effect van efficiëntiemaatregelen die een overheidsorganisatie uitvoert zal ze ook kunnen gaan opvolgen via TERRA.

Alle kredieten van de VEB-begroting worden ingezet onder de ISE K Energie.

➤ Ontvangsten

Het gedeelte van verkopen van verbruiksgoederen en diensten binnen de sector overheid wordt begroot op 923 miljoen euro. Dit omvat grotendeels het verkopen van de aangekochte energie, distributienet- en transmissienetkosten en taksen en bijdragen en omvat tevens de verkopen van niet-duurzame goederen en diensten binnen de sector overheid voor de energie-efficiëntie activiteit.

➤ Uitgaven

De algemene werkingskosten worden eveneens begroot op circa 908 miljoen euro. Deze omvatten enerzijds voor het overgrote deel de aankoop van energie, distributienet- en transmissienetkosten, taksen en heffingen die rechtstreeks worden doorgerekend aan de klanten. Daarnaast omvatten deze in mindere mate ook gefaciliteerde opdrachten voor de energie-efficiëntie activiteit.

VLAAMSE NUTSREGULATOR

De Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en gasmarkt (VREG) werd opgericht in december 2001 in het kader van de vrijmaking van de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt. De VREG is een autonome dienst met rechtspersoonlijkheid, die onder toezicht staat van het Vlaams Parlement. Dit toezicht van het Vlaams Parlement bestaat eruit dat het Vlaams Parlement de werking en organisatie van de VREG decretaal regelt, de leden van de Raad van Bestuur aanstelt, er hoorzittingen en rapporteringen gehouden worden in het Vlaams Parlement over het ontwerp van ondernemingsplan en de begroting en dat het Vlaams Parlement de dotatie goedkeurt. Daarbij mag de VREG, noch zijn bestuurders, noch zijn personeelsleden, bij de uitoefening van zijn taken en bevoegdheden als regulator, instructies van het Vlaams Parlement vragen of ontvangen, noch van iedere andere publieke of particuliere entiteit. Concreet gaat het qua taakstelling in hoofdzaak over het reguleren van de elektriciteits- en gasmarkt, de levering van warmte en koude en de uitbating van warmte- of koudenetten in het Vlaams Gewest, het toezicht houden op en monitoren ervan, het adviseren van de beleidsmakers over aanpassingen van de regelgeving, het efficiënt informeren over de energiemarkt, het toekennen en beheren van groenestroom- en warmte-kraachtcertificaten en het bemiddelen in en beslechten van geschillen van marktpartijen met de netbeheerders.

Via het decreet van 29 maart 2024 zal de bevoegdheid van de VREG worden uitgebreid tot de regulering voor de markt voor het vervoer van koolstofdioxide via pijpleidingen.

Bij decreet van 19 april 2024, dat in werking treedt op 1 januari 2025, werd de VREG echter met behoud van rechtspersoonlijkheid omgevormd tot de Vlaamse Nutsregulator en werd diens takenpakket verder uitgebreid met taken omtrent de regulering van water en riolering. Hierbij werden ook een aantal wijzigingen aan de governancestructuur van de regulator aangebracht waarbij de rol van de Raad van Bestuur wordt versterkt, er een college van directeurs wordt opgericht voor de dagelijkse werking i.p.v. één algemeen directeur, en er ten behoeve van de werking van de Raad van Bestuur een expertenraad wordt opgericht. Tevens wordt een aanpassing doorgevoerd waarbij de regulator enkel volledig onafhankelijk is voor die materies waarbij dat Europeesrechtelijk vereist is (elektriciteit en aardgas), wat inhoudt dat de regulator zich intern zo dient te organiseren dat een interferentie tussen de taken die de regulator op het vlak van de elektriciteits- en gasmarkt uitoefent en de andere taken niet mogelijk is. De regulator neemt hierbij minstens alle noodzakelijke maatregelen die betrekking hebben op het aangaande zijn bevoegdheden met betrekking tot de elektriciteits- en gasmarkt vrijwaren van een technische onafhankelijkheid, confidentiële data waardoor diegene die geen toegang nodig hebben geen toegang hebben, en de nodige personeelsinzet. Tegen dit decreet werd door de VREG een beroep tot nietigverklaring ingediend bij het Grondwettelijk Hof.

Ten gevolge de wijziging bij decreet van 19 april 2024 en omwille van het uitgebreide takenpakket heeft de decreetgever daarbij ook beslist dat de dotatie niet langer uit het Energiefonds komt. De budgettaire impact wordt opgevangen binnen de beschikbare refertekredieten. Indien de dotatie aan de Vlaamse Nutsregulator dient verhoogt te worden, dienen de benodigde middelen gecompenseerd te worden vanuit de beschikbare refertekredieten van de betrokken beleidsvelden. Artikel 28 van het decreet van 19 april 2024 bepaalt dat het door de Raad van Bestuur goedgekeurde ontwerp van begroting en ontwerp van ondernemingsplan wordt gerapporteerd aan het Vlaams Parlement. Het Vlaams parlement bepaalt de dotatie die de Vlaamse Nutsregulator voor zijn werking tijdens het volgende begrotingsjaar ontvangt.

Met het oog op de hangende procedure voor het Grondwettelijk Hof en de door het Vlaams Parlement nog te bepalen dotatie continueren we de huidige manier van werken tot er duidelijkheid is. De nodige aanpassingen zullen indien nodig via regeringsamendement bij de begroting doorgevoerd worden.

V. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD

2. Apparaatskredieten

Programma QA zijn de apparaatskredieten van het beleidsdomein Omgeving. De belangrijkste apparaatskredieten die worden ingezet voor de ISE's Energie en Klimaat zijn deze van het VEKA en zijn afzonderlijk opgenomen in deze BBT. Voor de ISE's Energie en Klimaat is er nog een beperkte inzet van het departement Omgeving die deel uitmaakt van de apparaatskredieten besproken in de BBT Omgeving en Natuur.

PROGRAMMA QA - QE0 - VLAAMS ENERGIE- EN KLIMAATAGENTSCHAP

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2024	0	0	0	15.743	15.743
Bijstelling BO 2025	0	0	0	2.114	2.114
BO 2025	0	0	0	17.857	17.857

Inhoudelijke toelichting evolutie:

Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Uitgavenartikelen

QE0-1QAB2ZZ-LO - LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel worden personeelsuitgaven van het VEKA (IVA zonder rechtspersoonlijkheid) gefinancierd.

Het VEKA werd opgericht vanaf 1 januari 2021. De missie van het VEKA is als volgt vastgelegd in het Energiebesluit (artikel 2.1.2.): "Het VEKA heeft als missie het voorbereiden, stimuleren, coördineren, uitvoeren, opvolgen en evalueren van beleidsinitiatieven op het vlak van energie en broeikasgasemissies die bijdragen aan de omslag naar een klimaatneutrale en duurzame samenleving in Vlaanderen, waarbij de beleidsinstrumenten op een kostenefficiënte en kwaliteitsvolle manier worden ingezet en rekening wordt gehouden met de sociale en economische impact."

De hiervoor aan het VEKA toegekende taken inzake energie en klimaat zijn eveneens:

- vastgelegd in het Energiebesluit (artikel 2.1.3);
- of zijn vastgelegd bij of krachtens decreet;
- of zijn door de Vlaamse Regering aan het agentschap toevertrouwd.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2024	14.882	14.882
<i>Index</i>	290	290
<i>Compensaties</i>	1.754	1.754
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2025	16.926	16.926
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:**(duizend euro)**

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QE0-1QEB2KN-WT	1.583	1.583	Compensatie lonen
Van SG0-1SKC2TG-PR	171	171	uitvoering sociaal akkoord 2020-2022
TOTAAL	1.754	1.754	

QE0-1QAB2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Vanuit dit artikel worden apparaatskredieten van het VEKA gefinancierd. Budget voor algemene werkingskosten, persoonsgebonden ICT-middelen en investeringen in het apparaat.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2024	861	861
<i>Index</i>	7	7
<i>Compensaties</i>	95	95
<i>Andere bijstellingen</i>	-32	-32
BO 2025	931	931
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolucie:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QE0-1QEB2KN-WT	95	95	Compensatie van QE0-1QEB2KN-WT
TOTAAL	95	95	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Terugdraai eenmalige rugzak eerder toegekend bij BO2024	-32	-32	
TOTAAL	-32	-32	

3. Thema-overschrijdend

Niet van toepassing.

VI. LIJST MET AFKORTINGEN

AGION	Agentschap voor infrastructuur in het Onderwijs
ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
AO	Algemene ontvangsten
BA	Begrotingsaanpassing
BBP	Bruto binnenlands product
BBT	Beleids- en begrotingstoelichting
BEN	Bijna-energieneutraal
BO	Begrotingsopmaak
CORSIA	Carbon Offsetting and Reduction Scheme for International Aviation
DAB	Dienst met afzonderlijk beheer
EBO	Energiebeleidsovereenkomst
EMD	Electricity Market Design richtlijn (EU Richtlijn 2019/944 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit)
ENOVER	Energie-Overleg Staat-Gewesten
EPB	Energieprestatie en binnenklimaat
EPBD	Energy performance of buildings directive
EPC	Energieprestatiecertificaat
ESR	Europees stelsel van nationale en regionale rekeningen
ETS	Emissions Trading System
EU	Europese Unie
FOCI	Fonds Culturele Infrastructuur
GO!	Gemeenschapsonderwijs
GWh	Gigawattuur
GwH	Grondwettelijk Hof
HFB	Agentschap Facilitair Bedrijf
ICL	Indirect carbon leakage
ICT	Informatie- en communicatietechnologie

ILVO	Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek
IRENA	International Renewable Energy Agency
ISE	Inhoudelijk structuurelement
IVA	Intern verzelfstandigd agentschap
kgoe	Kilogram olie-equivalent
kV	Kilovolt
kW	Kilowatt
kWe	Kilowatt elektrisch vermogen
kWh	Kilowattuur
LO	Leningsopbrengsten
LS	Laagspanning (≤ 1 kV)
LULUCF	Land Use, Land-Use Change and Forestry
MS	Middenspanning (> 1 kV en ≤ 26 kV)
MW	Megawatt
MWe	Megawatt elektrisch vermogen
NACE	Algemene Nomenclatuur van de Economische Activiteiten in de Europese Gemeenschap
NEKP	Nationaal Energie- en Klimaatplan
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
PJ	Petajoule
PMVz	Participatiemaatschappij Vlaanderen
PV	Fotovoltaïsch (EN: photovoltaic)
RED	Renewable Energy Directive
REG	Rationeel energiegebruik
SDG	Sustainable Development Goals
TO	Toegewezen ontvangsten
TWh	Terrawattuur
VAK	Vastleggingskrediet
VCB	Vlaamse Confederatie Bouw

VEB	Vlaams Energiebedrijf
VEK	Vereffeningskrediet
VEKA	Vlaams Energie- en Klimaatagentschap
VEKP	Vlaams Energie- en Klimaatplan
VIF	Vlaams Infrastructuurfonds
VIPA	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden
VITO	Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek
VKF	Vlaams Klimaatfonds
VLIF	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds
VME	Vereniging van Mede-eigenaars
VREG	Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt
WKK	Warmte-krachtkoppeling

BIJLAGE: OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN

ISE Onderstaande tabellen geven per ISE een overzicht van belangrijkste regelgevende initiatieven voor 2025.

ISE Klimaat

Omschrijving initiatief	In uitvoering van SD/OD	Indicatieve timing	
Ontwerpbesluit monitoring en rapportage emissies van broeikasgassen van brandstoffen bij uitslag tot verbruik	SD2, OD 2.1	Voorjaar 2025: finale goedkeuring	Invoeren juridisch kader binnen het Vlaamse Gewest voor de toepassing van de monitoring- en rapportageverplichtingen van geregementeerde entiteiten conform de vereisten van de uitvoeringsverordening (EU) 2018/2066
Samenwerkingsakkoord Herziening ETS Luchtvaart	SD2, OD 2.1	2025: finale goedkeuring VR en parlementaire behandeling	Herziening bestaand samenwerkingsakkoord ETS Luchtvaart
Samenwerkingsakkoord ETS Scheepvaart	SD2, OD 2.1	2025, in functie van timing interfederaal politiek akkoord	Nieuw emissiehandels-systeem voor scheepvaart

Samenwerkingsakkoord ETS 2	SD2, 2.1	OD	2025, in functie van timing interfederaal akkoord	Nieuw emissiehandels-systeem voor gebouwen, wegtransport en bijkomende sectoren
Omzettingsdecreet Herziening ETS Luchtvaart	SD2, 2.1	OD	2025, in functie van timing SWA	Aanpassingen DABM
Omzettingsdecreet ETS 2	SD2, 2.1	OD	2025, in functie van timing SWA	Decretale basis voor omzetting ETS 2
Omzettingsdecreet ETS Scheepvaart	SD2, 2.1	OD	2025, in functie van timing SWA	Decretale basis voor omzetting ETS Scheepvaart
Ontwerpbesluit ETS 2 & Scheepvaart	SD2, 2.1	OD	in functie van timing SWA & decreet	Uitvoeringsbepalingen voor implementatie ETS 2 & Scheepvaart

ISE Energie

Omschrijving initiatief	In uitvoering van SD/OD	Indicatieve timing	Korte omschrijving
Verzameldecreet Energie I		1 ^{ste} principiële goedkeuring eerste helft 2025	
Verzameldecreet Energie II		1 ^{ste} principiële goedkeuring tweede helft 2025	
Verzamelbesluit Energie I	SD1 & SD2	1 ^{ste} principiële goedkeuring eerste helft 2025	Aanpassingen MVL,...
Wijzigingsbesluit VerbouwPremie	Mijn SD1	Voorjaar 2025	
Verzamelbesluit Energie II		1 ^{ste} principiële goedkeuring tweede helft 2025	